

2. Periyot
7. ve 8. Sınıf
2021-2022

İçerik

5. İbadet ve Kulluk	2
5.1 İnsanın Varlık Gayesi Kulluk	2
5.1.1. Neden kulluk ve ibadet ediyoruz?	2
5.1.2. Ubudiyet ve Kulluğu ile Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem)	3
5.2. İbadet ve Kulluk	5
5.2.1. İbadet	5
5.2.2. Niçin İbadet Ediyoruz	5
5.2.3. İbadet Çeşitleri	6
5.2.4. İbadetin Faydaları	6
5.2.5. İman ile İbadet Arasındaki İlişki	6
5.2.6. İbadetin yaşı olur mu?	6
5.3 Mümin'in İbadet Yükümlülüğü ve Nafile İbadetler	8
5.3.1. İslam'da İbadet Yükümlülüğü	8
5.3.2. Mükellef bir Mümin'in Sorumlulukları	8
5.3.3. Nafile İbadetler	9
5.3.4. Nafile İbadetler Nelerdir?	9
5.4 İbadete Kim Muhtaç?	11
5.4.1. İbadetlerin Pek Çok Hikmeti Vardır	11
5.4.2. Nasıl Yaşarsanız Öyle Ölürsünüz	12
5.5. Konu ile İlgili Faydalanılan Kaynaklar	13
6. Namaz	14
6.1. Namazın anlamı ve önemi	14
6.1.1. Namaz imandan sonra en yüksek hakikattir	14
6.1.2. Namaz dinin direğidir	14
6.1.3. İlk abdest ve ilk Namaz (Okuma parçası)	14
6.1.4. Dördüncü Söz Namaz Bahsi ve 24 Altın saat (Müzakereli okunabilir)	15
6.1.5. Namaz, İmandan Sonra Gelen en Büyük Hakikattir	16
6.1.6. Namaz bütün ibadetlerin özü ve özetidir	16
6.1.7. Hz Ali ve Namaz (Okuma parçası)	17
6.2. Niçin Namaz Kılmalıyız?	17
6.2.1. Namazla ilgili bazı ayetler de şöyledir:	18
6.2.2. Namaz üç sebepten dolayı terkedilmektedir	19
6.2.3. Şeytanın Namazı Engelleme Metodları (Okuma parçası)	20
6.2.4. Namazları Mescitlerde Cemaatle Eda Ederlerdi	20
6.3. Namazda derinleşme	21
6.3.1. Huşû İçinde İbadet Ederlerdi	21
6.3.2. Tadîl-i Erkân	21
6.3.3. Ya Varsa! (Okuma parçası)	22
6.3.4. Tesbihat Nedir, Niçin Çok Önemlidir?	22
6.4. Namaz İlmihali	24
6.5. İstifade edilen Kaynaklar	34
7. Sahabe Sevgisi	35
7.1. Sahabe Kavramı Ve Önemi	35
7.1.1. Hilâfet & Halife Kavramı ve 4 Büyük Halife	35
7.1.2. Aşere-i Mübeşşere (Cennetle Müjdelenen 10 Sahabi)	36
7.2. Hz. Ebû Bekir (r.a.)	36
7.2.1. Peygamberimizin En Sevgili Dostu	37
7.2.3. Hz Ebu Bekir (r.a.) Neden Siddık Denmiştir?	37
7.2.4. Hz. Ebûbekir'in (r.a.) Namaz Kıldırması	39
7.3. Hz. Ömer (r.a.)	39
7.3.1. Hz Ömer (r.a.) ve Çoban Çocuk	40
7.3.2. İslamın Şerefi Yetmez mi?	41
7.3.3. Bizi Bekleyen Bu Zat Kimdir	42
7.4. Hz. Osman (r.a.) ve Hz. Ali (r.a.)	42
7.4.1. Hz. Osman (r.a.)	42
7.4.2. Hz. Ali (r.a.)	45

5. İbadet ve Kulluk

5.1 İnsanın Varlık Gayesi Kulluk

İnsanın varlık gayesi hayatta olmasının sebebi dünyaya gönderilme sebebi kulluktur. Çünkü bizi insan olarak yaratan Allah bizden bunu istiyor. İnsan diğer canlılara göre daha üstün bir şekilde yaratılmıştır. Bundan dolayı Allah'ı bilip tanınması gerekir. Allah'ın verdiği akıl bunu gerektirir. Sayamayacağımız kadar nimetleri Allah bize vermiştir. Bir insan başka bir insana karşılıksız bir hediye verdiğinde teşekkür eder. (Burada marketten alışveriş yapınca nasıl parasız bir şey alamıyoruz denilebilir) Bize sayısız nimetleri veren Allah'a karşı teşekkürümüzde bir kulluktur.

Eğer Allah'a karşı sorumluluklarımızı yerine getirmezsek, bizi yaratanı tanımazsak akılsızlık yapmış oluruz. Çünkü insan hayvanlardan farklı yaratılmıştır. Bunun gereği kulluktur. Diğer canlılarda kendi dilleri ile Allah'a kulluk yapar. Fakat insan aklıyla, iradesiyle kulluk yapan en şerefli varlıktır. Kulluk görevlerimiz ise Rabbimizi tanımak, namaz kılmak, oruç tutmak, hacca gitmek, zekat vermek, dua etmek, kuran okumak, başkalarına yardımcı olmak, ilim öğrenmek gibi.

Kulluk yaptığımızda yani ibadetlerimizi yerine getirdiğimizde görevimizi yapmış oluruz. Öğretmen nasıl bize ev ödevi veriyor ve onu yapmamız gerekiyor, yapmadığımızda öğretmen tarafından hesaba çekiliyoruz.(Okuldan ve derslerden örnek verip sınava çalışmazsak 4,5 alıyoruz denebilir). Kulluğunu yapmayan insanda ev ödevini yapmayan öğrenci gibi hesaba çekilir.

İnsan başıboş bir varlık değildir. Her istediğini kafasına göre yapamaz. (Arabalar yoldan geçerken kırmızı ışık yanarken yolun karşısına geçer miyiz araba çarpar deyip örnek verilebilir) Bizi yaratan Allah'ın istediklerini yapmalıdır. Allah'ın istediklerini onun rızası için yaparsak kulluğumuzu yapmış oluruz. Böylelikle huzura kavuşur. Her şeye gücü yeten Allah'ı tanımazsak bu ağır dünya hayatındaki zorluklara güçsüz halimizle karşı koymak zorunda kalırız.

Biz kulluk yapmakla değer kazanıyoruz. Kulluk yapmayı Allah'ı tanımazsak şu koca kâinata güçsüz halimizle büyüklük taslamış oluruz. Hem bu dünyada hem de ahirette cezasını çekeriz. Varlık gayesini bilmeyen bir insan boş bir hayat yaşar hayatı anlamsız olur. Allah'ın verdiği o kadar değerli nimetleri boş yere harcamış olur.

Dünyada yaratılan her varlığın bir görevi vardır. Mesela ağaçlar oksijen üreterek havayı temizlerler. Güneş ısı ve ışık vererek dünyayı aydınlatır. Bunun gibi birçok örnek verebilir. Allah her varlığa bu şekilde bir görev vermiş ve insanlarda kulluk ve ibadet yapma görevini vermiştir. İnsanın iki yönü vardır. Bir yönü maddi diğer yönü manevidir. Maddi yönündeki ihtiyaçları yemek yeme su içme yani yaşamını sürdürmektir. Manevi yönündeki gıdası ise kulluktur.

ÜCRETLER PEŞİN CENNET HEDİYE

5.1.1. Neden kulluk ve ibadet ediyoruz?

Hemen peşin bir mükafat almak için mi yoksa bize verilen nimetlere şükretmek için mi? Tabiki de yüce Allah'ın bize vermiş olduğu nimetlere şükretmek için ibadet ederiz.

Nasıl mı? Bir defa biz ücretimizi baştan, peşin almışız, bunun için ibadet yapmakla görevliyiz, Hangi ücretleri almışız, bize peşin olarak neler verilmiş?

1-Biz yoktuk, var edildik. Dünyaya gelmek elimizde değildi, isteyerek gelmedik. Gelmek için özel bir çaba da harcamadık. Yokluktan varlığa çıktık. Böylece var olma ücretini aldık.

2-Bir çakıl taşı olabilirdik, bir odun parçası olabilirdik, bir sinek, bir böcek de olabilirdik. Hatta bir kedi veya bir fare... Ama olmadık. Taş diyebiliyor mu, "Ben neden ağaç olmadım?" diye. Sinek diyebiliyor mu, "Ben niçin insan olmadım?" diye. Diyemez de, demeye de hakkı yok! Ne olduk? İnsan! Mükemmel bir varlık ve yaratılmışların en şerefli olanı olduk. Her şey ilgi alanımıza girdi. Dünya, evren, ahiret, cennet, her şey, ama her şey bizimle ilgili... Böylece insanlık ücretini aldık.

3-İnsan olarak dünyaya geldik, ama hayattayız, canlıyız ve ayakta. Aklımız, kalbimiz, beynimiz, duyu organlarımız: Göz, kulak, ağız, burun, daha neler var neler? Bütün bu duyularımızın ihtiyaçları, rızıklan ve onlara lâzım olan nimetler de hazır...Yeryüzü bin bir çeşit nimetler sofrası. Alabildiğine bütün nimetlerden istifade ediyoruz. Düşünmek için, görmek için, duymak için, koklamak için, konuşmak için, yemek yiyebilmek için, su içebilmek için kaç kuruş veriyoruz? Koca bir Hiç! Böylece hayat ücretini aldık.

4-Bu bedeni, duygularımızı, nimetleri nasıl kullanacağız? Bir telefon alsak nasıl kullanacağız diye hemen kataloğuna bakıyoruz. Yanlış kullanacak olsak bozulur, bizi zarara sokar. Verdiği bu nimetleri kullanmak için de Yüce Allah Kur'an gibi bir kitap, Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) gibi bir rehber, İslâm gibi bir hayat kataloğu lütfetmiştir.İslâm sayesinde Onun verdiği nimetleri, Onun bildirdiği çerçevede, Onun öğrettiği biçimde kullanıyoruz. Böylece nimetleri her görüşte, her tadışta, her fark edişte Ondan geldiğine inanıyor, Onun mülkü, olduğuna iman ediyoruz. Böylece İslâm ve iman ücretini aldık.

5-Bütün bunların yanında öyle bir duygu ile donatılmışız ki, bitmez tükenmez bir nimet: SEVGİ. Sevgi öyle geniş bir sofraya, öyle sonsuz bir lezzet, öyle dolgun bir saadet ki tarifi mümkün değil... Annemizi, babamızı, kardeşlerimizi, dostlarımızı. Arkadaşlarımızı sevmesek... İşimizi, evimizi, okumayı, güzelliği, çevremizi, insanları sevmesek... Dünyayı, varlıkları, nimetleri sevmesek... Allah göstermesin Allah'ı, Peygamberimizi (sallallahu aleyhi ve sellem), dinimizi sevmesek; Cenneti sevmesek varlık neye yarar, hayat neye yarar? İşte bize nimetler içinde nimetler. Çok zaman fark edemediğimiz, nasıl olsa var diye aklımıza bile getirmediğimiz tatlı ve mükemmel hazineler verilmiş. Böylece sevgi ücretini aldık. Değerbilir bir varlık olarak artık bir bahane kalıyor mu, ibadetten tembellik yapmaya, namazdan usanç duymaya, duadan uzak durmaya... Sanki bütün bu nimetlerin karşılığını ödemişiz de, kulluk görevimizi ağırdan alıyoruz, nazlanıyoruz. Bize düşen nedir? Allah'ın rızasını kazanmayı gaye edinerek daima O'na şükretmek.

5.1.2. Ubudiyet ve Kulluğu ile Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem)

Peygamberin gönderiliş gayesi, insanın yaratılış gayesiyle aynı noktada birleşir. O da Allah'a kul olma çizgisidir. Cenâb-ı Hakk, Kur'ân-ı Kerîm'de : "Ben cinleri ve insanları ancak Bana kulluk yapsınlar diye yarattım" (Zâriyât Suresi 56.ayet) buyurarak bu hususa işaret etmektedir. Demek oluyor ki, bizim esas yaratılış gayemiz Allah (cc)'ı bilip tanımak ve O'na layıkıyla kul olmaktır. Yoksa, yeme içme, mal ve mülk kazanma değildir. Gerçi bunlar da bizim için fitrî ihtiyaçlardır. Ancak yaratılışımızın gayesi değildir. İşte peygamberler bize, bu sırlı yolu göstermek için gelmişlerdir. Âyette: "Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki ona; 'Benden başka ilâh yoktur; o halde Bana kulluk edin' diye vahyetmiş olmayalım" (Enbiya Suresi 25. ayet) denilerek bu hususa işaret edilmiştir.

Hele ibadeti, hele ibadeti! O'nun (sallallahu aleyhi ve sellem) ibadetine bakan insan, sanki O (sallallahu aleyhi ve sellem), hayatında başka hiçbir iş yapmamış da, hep ibadet etmiş zannedirdi. Evet O (sallallahu aleyhi ve sellem), kulluğunda bu kadar derindi. Zaten, bütün güzelliklerde de O (sallallahu aleyhi ve sellem), öyle değil miydi? O (sallallahu

aleyhi ve sellem), namazında kulluğunu o denli derin temsil ediyordu ki neredeyse ürperip ağlamadığı namaz yok gibiydi. Sahâbe, namaz kılariken O'nun (sallallahu aleyhi ve sellem)sînesinin değirmen taşının ses çıkardığı gibi ses çıkardığını söylemektedir. Elbetteki bu hâl, O'nun (sallallahu aleyhi ve sellem) en yüksek seviyede, kulluğunu îfâ edebilme gayretinden ileri geliyordu.

Bizden birine, en çok sevdiğimiz insanlardan birinin geldiği müjdelense, nasıl sevinir ve kendimizden geçeriz; Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) de, namaza duracağı zaman bizim bu duyduğumuz sevinçten yüzlerce kat fazlasıyla sevinç ve coşkunluk duymaktaydı. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmaktadır: "Allah her nebîye bir arzu, istek ve şehvet vermiştir. Bana gelince benim şehvetim, gece namaz kılmaktadır."

Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), Kur'ân okutur, dinler ve ardından da, "Kur'ân'ı indiği gibi dinlemek isteyen İbni Ümmi Abd'den (İbni Me'sud) dinlesin" buyururlardı. O (sallallahu aleyhi ve sellem), bir ilim dağarcığı, daha doğrusu bir ilim okyanusuydu.

O (sallallahu aleyhi ve sellem), ömrünü kullukla geçirmişti. Namaz, O'nun (sallallahu aleyhi ve sellem) en sevdiği gözdesiydi. Gece gündüz namaz kıldı ve hep öyle yaşadı. Nasıl yaşanırsa öyle ölüneceğini zaten O (sallallahu aleyhi ve sellem) söylememiş miydi? Ve her fâni gibi O (sallallahu aleyhi ve sellem) da ölecekti. Ama o, namaz, demiş yaşamıştı ve namaz deyip hayata veda edecekti...

O'nun (sallallahu aleyhi ve sellem) ibadeti, bir bütünlük arz ediyordu. Namazı en mükemmel şekliyle edâ ederken, başka bir ibadet çeşidi olan mesela orucu da ihmal etmiyordu. Haftanın bir-iki gününü mutlaka oruçlu geçiriyor; hatta bazen de o kadar uzun süre oruç tutuyordu ki, sanki hiç iftar etmiyor zannedilirdi.

5.2. İbadet ve Kulluk

5.2.1. İbadet

İbadet, kelime olarak kulluk demektir. Dinî anlamda ibâdet, Allah'ın rızasını yani hoşnutluğunu kazanmak için O'nun emirlerini yerine getirip, yasaklarını terk etmek, dinin bildirdiği şekilde Allah'a kullukta bulunmak demektir. İbadet, Allah'ın razı olduklarını yapmak, razı olmadıklarını yapmamaktır. Başka bir deyişle ibadet, imanın yaşanma şeklidir.

Cenâb-ı Hak Zâriyât Sûresinde 56. ayette; "Ben cinleri ve insanları, ancak bana ibadet etmeleri için yarattım." buyurmaktadır. Hiçbir şeye ihtiyacı olmayan O Ganiyy-i Mutlak'ın (Her şeye sahip ve hiç kimseye hiçbir şekilde ihtiyacı olmayan) bizim ibadetimize ihtiyacı olmadığı açıktır. Bilâkis, biz ibadete muhtacız.

Hesap gününde, Cenâb-ı Hak biz insanlara: "Ey kullarım! Ben sizleri yoktan var ettim. Sizin sonsuz ihtiyaçlarınızı yerine getirmek için bütün kâinatta olan nimetlerimi size yönelttim. Vakti vaktine ihtiyaçlarınızı yerine getirdim. Ben dünyada rahmet ve inâyetimle (yardımıyla) sizinle beraber idim. O zaman siz kiminle beraberdiniz? Şükür ve kulluk bana lâıyk iken siz beni unutup şükür ve kulluğunuzu kimlere sundunuz?" Yüce Allah'ın huzurunda bu tür sorulara güzel cevap verebilmemiz için kulluk vazifelerimizi ihlaslı (samimi) bir şekilde yerine getirmeye gayret etmeliyiz.

Kur'ân-ı Kerim'de birçok ayet-i kerimede imandan sonra hemen güzel amel kavramı kullanılmakta ve salih amelin, imanın bir sonucu olduğu ders verilmektedir. Evet, peygamberlerin gönderiliş hikmeti, imanın esaslarıyla İslâm'ın şartlarını insanlara öğretmektir. Yani, onların kalplerine, başta Allah'a iman olmak üzere, bütün iman hakikatlerini yerleştirmek ve bu imanlarını kemâle erdirecek ibadet vazifelerini onlara hakkıyla öğretmektir. İnsanın imanı, ancak bu ibadetlerle olgunlaşır. Az olsun , sürekli olsun: Dâima elinizden gelecek şeyleri yapınız. Yoksa Allah'a yemîn olsun ki, siz usanmadıkça Allah usanmaz" buyurdu. Rasûlullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) en ziyâde sevdiği dîn (yânî tâat), sahibinin devâmlı olarak yaptığı idi. (Buhari, iman, 32) Bir kulun Allah katındaki değeri, Ona karşı kulluk vazifesinde göstereceği hassasiyet nispetindedir

5.2.2. Niçin İbadet Ediyoruz

Bizi yoktan var eden ve yaşatan Allah'tır. Yüce Allah; Vücudumuzu, gören gözler, işiten kulaklar ve konuşan dil gibi mükemmel organlarla donattı. Diğer canlılardan farklı olarak bize akıl verdi ve varlıklar arasında seçkin bir duruma yükseltti. Bunlardan başka, yaşayabilmemiz için teneffüs ettiğimiz havadan, içtiğimiz suya kadar sayısız nimetler verdi. Ayrıca bizi yalnız bırakmadı, Peygamberler ve kitaplar göndererek dünyada ve ahirette mutlu olmanın yollarını gösterdi. Bütün bu iyiliklere karşılık Allah bizden kendisini tanımamızı ve ona ibadet etmemizi istemektedir. Şöyle bir düşünelim: Çok iyiliğini gördüğümüz bir büyüğümüze karşı saygı gösterir iyiliklerine teşekkür ederiz. Bize bir görev verse seve seve yaparız değil mi?

Öyle ise, bizi yoktan var eden ve sayılamayacak kadar nimetler veren Yüce Allah'a karşı teşekkür etmek ve emrettiği ibadetleri seve seve yapmak gerekmez mi? Elbette gerekir.

Yaradılışımızın gayesi Allah'ı tanımak ve ona ibadet etmektir. İbadet görevlerini yaptığımız takdirde hem Allah'ın verdiği nimetlere karşı teşekkür borcunu yerine getirmiş oluruz, hem de O'nun sevgisini kazanırız. Eğer biz Allah'a karşı ibadet

vazifelerini yerine getirir, O'nun sevgisini kazanırsak, Allah, bize dünyadaki nimetlerinden çok daha fazlasını ahirette verecek ve bizi cennette sonsuz mutluluğa kavuşturacaktır.

5.2.3. İbadet Çeşitleri

1-Beden ile Yapılan İbadetler: Namaz kılmak, oruç tutmak gibi. Beden ile yapılan ibadetleri her müslümanın kendisi yapması gerekir. Başkasını vekil etmesi caiz değildir. Bir kimse başkasının yerine namaz kılamaz, oruç tutamaz.

2-Mal ile Yapılan İbadetler: Zekât vermek ve kurban kesmek gibi. Mal ile yapılan ibadetlerde başkasına vekil verilebilir.

3-Hem Mal, Hem de Beden İle Yapılan İbadet: Hac vazifesi böyle bir ibadettir. Parası olduğu halde hacca gidemeyecek derecede sakat, hasta ve çok yaşlı kimseler, kendi yerine bir başkasını bedel olarak hacca gönderebilir.

5.2.4. İbadetin Faydaları

Bedenimizin gerekli gıdalara ihtiyacı olduğu gibi rûhumuzun da gıdaya ihtiyacı vardır. Rûhun gıdası iman ve ibadetlerdir. İbadet, rûhumuzu yükseltir, bizi kötülüklerden sakındırır, ahlâkımızı olgunlaştırır, en değerli varlığımız olan imanımızı korur. Hayatta insanın çeşitli sıkıntılarla karşılaşip ümitsizliğe ve bunalıma düştüğü zamanlar olur. Böyle durumlarda insan ibadetle bunalımdan kurtulur. Çünkü insan ibadet sayesinde Allah'a yaklaşır. O'nun rahmetine sığınır ve huzura kavuşur. İbadetlerin, rûhumuza olduğu gibi bedenimize de birçok faydası vardır. Namaz kılan insan abdest almak zorundadır. Abdest almak, günde birkaç defa temizlenmek demektir. Temizliğin ise sağlığımız için ne kadar yararlı olduğunu hepimiz biliriz. Namaz kılarken yapılan belirli hareketlerin, oruçta sindirim sistemi ile bazı organların dinlenmesinin vücut sağlığına önemli faydalar sağladığı bir gerçektir. Zekât ibadetinin sosyal yardımlaşma yönünden topluma kazandırdığı birçok yararları vardır.

5.2.5. İman ile İbadet Arasındaki İlişki

Bir müslüman, dinin hükümlerini inkâr etmedikçe ve kalbinde iman bulunduğu sürece ibadet yapmasa bile dinden çıkmaz, kafir olmaz, yine müslümandır. Ancak, Allah'ın emri olan ibadet görevlerini yerine getirmediği için günah işlemiş ve cezayı hak etmiş olur. İbadetler, imanın olgunlaşmasını ve güçlenmesini sağlar. Ahirette cezadan kurtulmamıza ve cennet nimetlerine kavuşmamıza vesile olur. Sade bir imanla yetinip ibadetleri terk etmek imanın zayıflamasına ve giderek iman nurunun sönmesine sebep olur. İbadet yapılmadığı takdirde, iman ışığı açıkta yanan lamba gibi korumasız kalır. Günün birinde sönebilir. İmanın yok olması, müslümanın cennetin anahtarını kaybetmesi demektir. Bu sebeple ibadetlerin, imanımızın korunmasında ve cennette sonsuz hayata kavuşmamızda çok önemli yeri vardır.

5.2.6. İbadetin yaşı olur mu?

Terzi idi. İyi bir terzi. Dikeceği elbiseleri dört dörtlük dikerdi. Hiçbir eksiklik bırakmamaya çalışırdı. Bazılarının "kim anlar onu!" dediği yanlışları bile hemen düzeltmeye çalışırdı. Onun için gece gündüz çalıştığı olurdu. Çoğu akşamları sabahlardı dükkanda, elindeki işi bitirmek için. Namazlarını hiç kaçırmazdı. Çoğu zaman camiye gider bazen de dükkanda kılardı. Bir gün ezan okunuyordu. Hemen dükkanını kapayıp camiye yetişmek istiyordu tam bu sırada karşı marangoz çağırdı. "Hayırdır" diyerek içeri girdi. Adam çay söylemek istemişti. Ama o, kahve çayından nefret ederdi.

Kendisinin küçük bir semaveri vardı onunla çayını ağır ağır kaynatırdı. Kibarca reddetti. Bir müddet bakıştıktan sonra marangoza; -"Acelem var gitmem lazım" dedi bunun üzerine marangoz: -işler nasıl? Müşteriler çok mu gibi havadan sudan sorularla oyaladı. Biraz terzinin işini önemsemiyordu adeta. Bunun üzerine terzi bir kez daha kapiya doğru yöneldi.Bu sefer genç marangoz; - Yahu abi seni hep namazdayken görüyorum. Daha çok gençsin, biraz yaşamamız gerekmez mi? tamam yaşlanınca kılarız, uzatırız sakalı. Genç adam beklemediği soru karşısında biraz düşündü... - Peki ya yaşlanamaz isek? Genç ölümleri hiç duymadın mı? - Ya abi bırak gericiler gibi konuşmayı, genç ölümler binde hatta yüz binde bir olur. Yaşlanınca yapsak daha iyi olur yaşlılık biçilmiş kaftan bu işler için... Genç karşısındakine bir şey anlatamayacağını anladı ve her zamanki tavrıyla nazikçe izin isteyip çıktı. Ertesi gün dükkanına geldiğinde ise karşıda bir topluluk gördü, meraklandı. Dükkan mı soyuldu acaba diyerek sokuldu kalabalığa. Herkes üzgün bir halde idi. Kimseye soru soramadı. Etrafta bir zorlama izi de yoktu. İçeri girdikçe kalabalık artmıştı. Derken biri; - YAZIK OLDU ÇOCUĞA DAHA GENÇTİ.. İşitince bunları, anladı ne olduğunu..

5.3 Mümin'in İbadet Yükümlülüğü ve Nafile İbadetler

5.3.1. İslam'da İbadet Yükümlülüğü

Sorumluluk denince aklınıza neler geliyor?

Yüce Allah insana akıl ve irade vermiştir. Aklı ve iradesi sayesinde insan kendisine, çevresine ve Rabbine karşı sorumluluklarını yerine getirebilir. İnsanın en büyük sorumluluğu Allah'a karşı olan kulluk görevidir.

5.3.2. Mükellef bir Mümin'in Sorumlulukları

Akıllı ve ergenlik çağına ulaşmış her mümin farz ibadetleri yapmakla sorumludur. Dinin emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından kaçınmakla sorumlu tutulan kimseye mükellef denir. Kişinin ibadetle mükellef olması, ibadete güç yetirebilmesine bağlıdır. İslam hiç kimseyi gücünün yetmediği ibadetlerle sorumlu tutmamıştır.

Hz. Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "Üç kişiden sorumluluk kaldırılmıştır: Uyanıncaya kadar uyuyandan, iyileşene kadar aklını kaybedenden ve büyüyünceye kadar çocuktan ." (Ebu Davud, Hudud, 17)

Yapılması istenilen davranışlar: Farz, Vacip, Sünnet, Mendup-Müstehap

Yapılmaması istenilen davranışlar: Haram, Mekruh

Yapılması ve yapılmaması serbest olan davranışlar: Mubah

Farz: Yapılması kesin ve bağlayıcı şekilde istediği iş ve davranışlar. Farzı inkâr eden kişi dinden çıkar, terk eden ise görevini ihmal etmiş ve günah işlemiş olur. Örnek: Beş vakit namaz, ramazan orucu, hacca gitmek, zekat vermek

1)Farz-ı Ayn: Dinen sorumlu sayılan her müslümanın yapması gereken davranışlardır.

Örnek: Namaz, oruç, hac, yalandan uzak durmak

2)Farz-ı Kifaye: Bazı Müslümanların yapmasıyla diğerlerinin üzerinden sorumluluğu kalkan davranışlardır.

Örnek: Cenaze namazı

2)Vacip: Vacip, esas olarak bir çeşit farz demektir. Vacip ile farz arasındaki farka bakıldığında ikisi de yapılması gereken emirleri kapsar ancak farzın kesinliği ve gerekliliği vacibe göre çok daha fazladır.

Örnek: Fıtır sadakası, vitir namazı, bayram namazı, kurban

3)Sünnet: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) farz ve vacip dışında yaptığı veya yapılmasını tavsiye ettiği davranışlardır.

Örnek: Yemeğe başlarken "Bismillah" demek unutulduğunda "evvelinde ve ahirinde Allah'ın adıyla" anlamına gelen "Bismillahi evvelehu ve ahirahu" demek

1)Sünneti müekke: Hz. Peygamberin (sallallahu aleyhi ve sellem) farz ve vacibin yanı sıra devamlı yaptığı, çok az terk ettiği iş, davranış ve ibadetlerdir

2)Sünnet-i gayr-i müekke: Hz. Peygamberin (sallallahu aleyhi ve sellem) bazen yapıp bazen terk ettiği iş, davranış ve ibadetlerdir.

4)Mendup-Müstehap: Dinen yapılması iyi sayılmakla birlikte yapılmamasında sakınca olmayan davranışlar.

Örnek: Kuşluk namazı, nafile oruçlar

5)Mubah: Mükellefin yapıp yapmamakta serbest bırakıldığı fiiller anlamına gelir. Mubah, helal ve caiz kavramlarıyla birlikte kullanılır. **Örnek:** Elbise rengi seçimi yapmak, spor yapmak

6) Haram: Allah'ın (c.c.) kesin olarak yasakladığı söz ve davranışlar. Haram işlemek, Allah (c.c.) katında büyük günahdır. Haramlardan kaçınmak sevap kazandıran bir ibadettir. **Örnek:** Allah'a şirk koşmak, hırsızlık

7)Mekruh: İslam'a göre haram olmadığı halde istenmeyen, hoş görülmeven söz ve davranışlardır. **Örnek:** Soğan, sarımsak gibi kokulu şeyler yiyerek camiye gitmek

5.3.3. Nafile İbadetler

Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) bir kutsi hadiste, "Allah şöyle buyurdu: Kim veli bir kuluma düşmanlık ederse, ben de ona savaş açarım. Kulum bana, kendisine farz kıldığım şeylerden daha sevimli olan bir şeyle yaklaşmaz. Kulum bana nafile ibadetlerle de yaklaşmaya devam eder. Nihayet onu severim. Ben kulumu sevince de artık onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı mesabesinde olurum. Diliyle de her ne isterse muhakkak onları kendisine ihsan ederim. Bana sığınmak isteyince de onu korurum..."(Buhari, Rikak,38) buyurarak farz ibadetlerin dışında insanı Allah'a yaklaştıracak, sevgisine mazhar kılacak nafile ibadetler de bulunduğuna işaret etmiştir.

Hadis-i şerifte Allah'a en sevimli olan ve O'na en çok yaklaştıran ibadetlerin farz ibadetler olduğu açıkça ifade edilmektedir. Bunlara ek olarak, yani bunları yerine getirdikten sonra, Allah'a daha çok yaklaşmak isteyen kişi nafile ibadetler yapmalıdır.

Kim farzı eda eder, ona nafileyi ekler ve buna devam ederse, işte o zaman Allah'a daha çok yakınlaşır. Aslında nafiler; farzların farkında olmadan meydana gelen eksikliklerini tamamlamak ve hesap gününde -farzlar günahları karşılamaya yetmezse- onların eksikliğini gidermek için yapılmaktadır.

Yine bir kutsi hadiste şu ifadeler bulunmaktadır: Kıyamet günü kişi amelleri arasında önce namazın hesabını verecek. Bu hesap güzel olursa kurtuluşa erdi demektir. Bu hesap bozuk olursa, hüsrana düştü demektir. Eğer farzında eksiklik çıkarsa Rab Teala Hazretler: " Bakın kulumun (defterinde yazılmış) nafilesi var mı? buyurur. Böylece, farzın eksikleri nafile (namazları) ile tamamlanır. Sonra bu şekilde diğer amelleri hesaptan geçirilir. (Tirmizi, Salat 305; Nesai, Salat, 9) Farzları yerine getirmenin yanı sıra, haramlardan da kaçınılmalıdır ki, Allah'a tam bir yakınlık gerçekleşsin. Aslında bu iki durum birbirinin tamamlayıcısıdır. İkinci adım olan nafilelerle yakınlığın sağlanması için ise, nafilenin zıddı sayılabilecek ve değişik dereceleri olan mekruh fiil ve durumlardan kaçınmak gerekir.

Kulu Allah'a yaklaştıracak çok sayıda nafile ibadetten söz etmek mümkündür. Hatta, yeme içme gibi sıradan işlerimiz bile, niyetimize göre, bir nevi ibadete dönüşür ve birer yakınlık vesilesi olabilirler.

5.3.4. Nafile İbadetler Nelerdir?

Farz Namazlara Bağlı Olan Nafile Namazlar: Müekked Sünnetler, Gayri Müekked Sünnetler

Günün Belli Vakitlerinde Kılınan Nafile Namazlar: Teravih Namazı, Evvabin Namazı, Kuşluk(Duha) Namazı, Teheccüd Namazı

Bazı Durumlarda Kılınan Nafile Namazlar: Hacet(İhtiyaç) Namazı, Tahiyatü'l Mescid Namazı, Yolculuk Namazı, İstiska(Yağmur İsteme) Namazı, Küsuf(Güneş Tutulması) Namazı, Hüsuf(Ay Tutulması)

Oruç : Ramazan dışındaki bazı aylarda oruç, her ayın belirli günlerinde oruç

Tesbihat : Namaz tesbihatı yapmak, Allah'ın isimlerini tesbih etmek, Efendimizi (sav) selamlamak, selamdan hemen sonra istiğfar(Allah'tan af dilemek) etmek

SADAKA : Sadaka geniş kapsamıyla nafile olarak yapılan her türlü hayır ve hasenatı, insan ve hayvanlara yapılan iyilik,hatta insanların gönlünü hoş eden güzel söz ve çeşitli davranışları kapsar.

Sadakanın kapsamını özetle şu hadiste görmek mümkündür: "İçinde güneş doğan her gün, insanların her bir mafsalı(eklem) için kendilerine bir sadaka gerekir. Mesela; iki kişinin arasında adaletle hükmetmen bir sadakadır. Hayvanına binmek isteyen bir kimseye yardım ederek, hayvana bindirmen veya eşyasını hayvana yüklemen bir sadakadır. Güzel söz bir sadakadır. Namaza giderken attığın her adım sadakadır. Gelip geçene sıkıntı veren şeyleri yoldan kaldırman bir sadakadır." (Sahih-i Müslim Tercüme ve Şerhi, 5/374)

5.4 İbadete Kim Muhtaç?

Bir doktor lütuf ve merhametiyle fakir kimseleri ücretsiz tedavi etse , “ Bu doktorun ne ihtiyacı var ki böyle yapıyor ?” denilmez. Denilse divanece bir soru olur. Zira doktor zaten ihtiyacı olmadığı için bu lütfu yapıyor. Veya bir doktorun verdiği ilacı içen bir adam “ doktorun ne ihtiyacı var ki bu ilacı bana içiriyor ? şeklinde bir soru soramaz.

İşte ALLAH’u Teala’da bu kâinatı lütfuyla bize hizmetkar yaptığı gibi , ibadeti de yine lütfuyla bize emrediyor , taki onlarla ebedi saadet olan cenneti kazanalım.

Yüce Rabbimiz bu dünyada bizi bir imtihana tabi tutmuş ve ahiret aleminden hakkıyla istifade edebilmek için nasıl hareket etmemiz gerektiğini Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) ve Kur’an-ı Kerim ‘ i ile bizlere bildirmiştir.

5.4.1. İbadetlerin Pek Çok Hikmeti Vardır

İbadet hiçbir fayda ve çıkar için yapılmaz. İbâdet ancak Allah’ın emri olduğu için, O’nun rıza ve hoşnutluğunu kazanmak için yapılır. İbâdetinde temel amaç ne cennet arzusu ne de cehennem korkusudur. Ancak Allah rızası için samimi niyetle ibâdet eden kimseler, ibâdetlerinin yararlarını hem dünyada hem de ahirette göreceklerdir. Ancak kula düşen, ibadetlerin hikmet ve maslahatlarını (faydalarını) gözetmeksizin kayıtsız şartsız Allah’ın emirlerine boyun eymektir. Allah’a karşı hakiki kulluğun gereği de budur. Çünkü kulluk, kulun Allah’ın iradesini ve isteklerini kendi istek ve seçimlerinden öne geçirmesi ve her işinde Allah’ın rızasına talip olmasıdır.

O hâlde eğer Allah Teala’nın bir imtihan olarak kullarına yönelttiği emir ve nehiyleri varsa, kullara düşen de bu emirlere harfiyen uymak ve ihlâsla Allah’ın emirlerini yerine getirerek kendi çıkarına olan değişik mülahazalardan vazgeçmektir.

Bununla birlikte elbette ibadetlerin pek çok hikmetleri de vardır. Mesela, oruç tutmanın, fakirlerin hâlini anlamaya sebep olduğu, nefsi sabra alıştırdığı, nimetlerin gerçek kıymetini anlamaya ve şükre vesile olduğu, sıhhî açıdan bedene faydalı olduğu gibi birçok hikmetini sayabiliriz. Aynı şekilde zekâtı düşündüğümüzde de, onun zengin fakir arasında bir köprü olduğu, malları temizlediği, insandaki cimrilik hastalığını öldürerek onu cömertliğe alıştırdığı ve yine insanın merhamet duygularını geliştirdiği söylenebilir. Bunlar gibi her bir ibadeti düşündüğümüzde birçok hikmet sayabiliriz. Kaldı ki, bu saydığımız hikmetler de bizim akledebildiğimiz ölçüdedir.

Netice itibariyle daha önce de ifade ettiğimiz gibi bir kul olarak bize düşen vazife Rabbimize karşı kulluk vazifemizi hikmetlerini göz önünde bulundurmaksızın yerine getirebilmemizdir.

“Bulduğumu Sende buldum,

Bâtıl şeylerden kurtuldum;

Gelip kapında kul oldum;

Rabb'im sana döndüm yüzüm!

Dünyalar Seninle cennet,
Nimet Senden kime minnet?
Gel kuluna merhamet et!
Rabb'im Sana döndüm yüzüm!"
(M. Fethullah Gülen)

mısralarından ifade edildiği gibi her an O'na yönelmek, O'nun rahmetinin enginliğini iliklerimize kadar duymak, O'nunla doymak, O'ndan gayrı hiçbir şeye gönül vermemek çok büyük bir ayrıcalıktır.

5.4.2. Nasıl Yaşarsanız Öyle Ölürsünüz

Bir hadisi şerifte, "Nasıl yaşarsanız öyle ölür ve nasıl ölürseniz öyle dirilirsiniz"(Müslim, Cennet 83,84) denmektedir. Bir insanın hayat tarzı, onun şuuraltını oluşturur. Bu sebeple, o insanın bütün hayatında, ölümü esnâsında ve kabirde Münker ve Nekir'e(sorgu melekleri) cevap verirken hep o şuuraltının izleri tezâhür(görülme,belirme) eder.

Müslüman olarak ölmek, hakkımızdaki İlâhî takdirin nasıl tecelli edeceğini(gerçekleşeceğini) bilemediğimizden dolayı, belki elimizde değildir ama, bu yolda, yani müslüman olarak ölme yolunda olmak elimizdedir. Hayatını salih ameller kuşağında geçiren bir insanın son nefesinde imanla gitmesi kuvvetle muhtemeldir. O halde, imanın gereklerini o derecede hayatımıza hayat kılmalıyız ki aksi bir düşünce ve aksi bir hayat tarzı rüyalarımıza bile misafir olmasın. Allah'a kavuşma arzusuyla yanıp tutuşalım ve hep bu visalin(kavuşma) beklentisi içinde yaşayalım. Unutmayalım ki, -hadîsin ifadesiyle- "Kim Allah'a kavuşmayı arzu ederse, Allah da ona kavuşmayı arzu eder."

5.5. Konu ile İlgili Faydalanılan Kaynaklar

- 1) Bir Müslümanın Yol Haritası (İman-İbadet-Ahlâk), Işık Yayınları
- 2) Niçin İbadet Etmeliyiz . Işık Yayınları
- 3) Fıkhî Açıdan Türkçe İbadet, Işık Akademi Yayınları
- 3) Gece İbadeti, Işık Yayınları
- 4) Gencin Yol Rehberi- 1-2 (İman İbadet Ahlâk), Muştı Yayınları
- 5) İbadet, Aşk ve Hasret Diyarı Hicaz, Işık Yayınları
- 6) İbadetin Getirdikleri, Işık Yayınları
- 7) Saadet Asrında İlim ve İbadet (Sahabe Hayatından 6), Muştı Yayınları
- 8) İbadetin Getirdikleri, Işık Yayınları
- 9) <https://hizmetsource.com>
- 10) Nafile İbadetler, Rehber Yayınları, Hikmet Yüceoğlu
- 11) <https://cetele.org/kitap/>

6. NAMAZ

6.1. Namazın önemi

6.1.1. Namaz imandan sonra en yüksek hakikattir

Yaradılışın gayesi, Allah'ı bilmek ve tanımaktır. Ona iman edip itaat etmektir. İtaat etmek sevmenin bir neticesidir. Allah birçok hikmete binaen, bize ve bizden öncekilere, belli vakitlerde, günde beş defa namaz kılmamızı emretmektedir. Kur'an'da birçok yerde Allah'a imandan sonra namazın zikredilmesi, İslam'da namazın ne kadar önemli olduğunun bir göstergesidir. Allah, müminleri tarif ederken hep, "iman eden ve salih amel işleyen" şeklinde tarif eder. Salih amelin başı ise, namazdır. Kur'ân'da, inanmaya ait meselelerin hemen ardından namazdan bahsedilir. Bakara Suresinin başında, Allah mü'minleri şöyle tarif eder. Onlar ki, gayba¹ inanırlar ve namazı dosdoğru kılarlar'. Hadiste de "Kul ile şirk arasında sadece namazın terki vardır " (Buhari) denilmektedir.

6.1.2. Namaz dinin direğidir

Hz. Peygamber, „Namaz dinin direğidir, Onu kılan dini ayakta tutar, onu terk eden ise dini yıkmış olur“ (Deylemi, Beyhaki) buyurmaktadır. Bir rivayette de "namazın dindeki yeri başın vücuttaki yeri gibidir." (Taberani) buyuruyor. Taberani'nin başka bir rivayetine göre Resulullah, Müslüman olan kişiye ilk olarak namazı öğretirdi. Resulullah'in, namazı direğe benzetmesinden anlaşılıyor ki, bir çadırdaki direk veya bir binadaki kolon, neyi ifade² ediyorsa, namaz da İslam'da onu ifade ediyor. Her düşünce sisteminin, her rejimin, her din veya mezhebin, 'olmazsa olmazları vardır. İslam dininin de olmazsa olmazlarından biri 'namazdır. Bundan dolayıdır ki Kur'an, «Sizi cehenneme sokan nedir? Onlar: "Biz namaz kılanlardan değildik" dediler. (Müdesir/42-43) Vay o namaz kılanların haline ki: Onlar namazlarını ciddiye alınamazlar.' (Maun/4) gibi ayetlerle, namazı kasten terk edenleri, şiddetli azapla tehdit ediyor. Namazın bu öneminden dolayı Allah Resülü, Aleyhissalâtu Vesselâm Efendimiz, dünyanın en muazzam siyasî hadisesi olan Bedir muharebesinde³, sahabelere, nöbet nöbet cemaatle namaz kıldırılmıştır. Yani, vâcip olmayan, hususan⁴, muharebe zamanında terk edilebilen, "cemaatle namaz kılmak" gibi bir sevabı, dünyanın en büyük siyasî hadisesine tercih etmiştir, üstün tutmuştur.

6.1.3. İlk abdest ve ilk Namaz (Okuma parçası)

Peygamberimiz, Hıradan döndüğü ve Mekke'nin yukarı tarafında bulunduğu sırada Cebrail as, gelip vadinin bir köşesinde ökçesini⁵ yere vurdu.Oradan, bir su kaynadı. Cebrail (as), ondan Abdest aldı. Peygamberimiz, Cebrail (as)`mın Abdest alışına bakıyordu. Cebrail (as), Namaz için nasıl Abdest alınıp temizlenileceğini görsün diye, yüzünü dirseklerine kadar ellerini yıkadı. Ağzını, su ile çalkaladı. Burnuna, su çekti, ve ona, Abdest almayı, öğretti. Ardında da iki rekat namaz kılarak nasıl namaz kılınması gerektiğini bizzat Allah'ın meleğinden öğrenmiş oldu.

Peygamberimiz de hanımı hazreti Hatice'ye, Cebrail'in öğrettiklerini öğretti.

¹ Ungesehen

² aufführen

³ Kampf

⁴ Besonders, speziell

⁵ Hacke

6.1.4. Dördüncü Söz Namaz Bahsi ve 24 Altın saat (Müzakereli okunabilir)

Namaz dinin direğidir! (Hadis) Namaz hem çok değerli ve önemlidir, hem de çok az bir masrafla kolayca pek çok sevap kazandırır. Hem namaz kılmayan insan çok zarar eder, çok şey kaybeder.

Bir zaman bir büyük hâkim, padişah varmış. Bu padişahın çok ama çok güzel bir çiftliği varmış. Ayrıca bu padişaha hizmet etmekle, onun söylediklerini yapmakla görevli iki tane hizmetkârı varmış.

Padişah bu iki hizmetkârını gidip orada kalsınlar diye o güzel çiftliğine göndermiş. Ama çiftlik uzak bir yerdeymiş. Yürüyerek gidersen iki ay sürüyormuş yolculuk. Padişah her ikisine de 24 tane altın vermiş ve "Şu para ile yolda gereken masraflarınızı karşılayın ve kendinize bilet alın. Çiftlikte size lazım olacak şeylerinizi alın ve ihtiyaçlarınızı karşılayın. Bir gün yürüyerek yolculuk yaptıktan sonra bir istasyon var. O istasyonda hem otobüs, hem tren, hem de uçak var. Paranız hangisine yetiyorsa ona bilet alır binersiniz." demiş.

İki hizmetkâr, padişahın söylediklerini dinledikten sonra yola çıkmışlar.

Birisi şanslı ve söz dinleyen birisiymiş, istasyona kadar az para harcamış. Fakat, o masraf içinde Efendisinin hoşuna gidecek öyle güzel bir ticaret yapmış ki: parası, birden bine çıktı.

Öteki hizmetkâr şanssız, söz dinlemeyen birisi olduğundan; istasyona kadar yirmiüç altınını harcamış.

Gereksiz şeylere harcamış ve bitirmiş, bir tek altını kalmış.

İstasyonda ikisi de karşılaşmışlar. Arkadaşı ona demiş: "Yahu, şu bir altınını bir bilete ver. Yoksa bu uzun yolda iki ay yürümek zorunda kalırsın, aç kalırsın, yiyecek alacak paran bile kalmamış, iki ay yolda yetmez bu para yiyecek almana. Hem bizim efendimiz ikram etmeyi çok sever, kerîmdir, belki sana merhamet eder, yaptığın hatayı bağışlar. Hem istasyonun sahibi de O'dur zaten, belki seni paran yetmese de yine de uçağa bindirirler. Uçağa binersek gideceğimiz o uzak çiftliğe bir günde varabiliriz. Yoksa iki aylık bir yolculuğu yürüyerek, aç ve yalnız gitmeye mecbur olursun."

Acaba şu adam o bir altınını ne yapmalı çocuklar? Bilet almak için vermeli mi?

Acaba şu adam inad edip⁶, o tek altınını çok kıymetli olan bir bilete vermeyip, geçici bir lezzet için harcasa, şeker veya oyuncak alsa; akılsız, zararlı, şanssız birisi olmaz mı? Evet olur. Akıllı olan herkes onun çok zararlı birşey yaptığını anlar ve bilir.

İşte ey namazsız adam ve ey namazdan hoşlanmayan içimdeki kötü huylu çocuk!

O hâkim ve padişah; Rabbimiz, bizi yaratan Allah'tır.

O iki hizmetkâr yolcu ise; biri yapması gerekenleri yapar, namazını severek kılar. Diğeri namazın önemini bilmeyen, namazsız insanlardır.

O yirmidört altın ise, bir gün içerisindeki yirmidört saattir. Yani hayatımızın her günüdür.

O güzel çiftlik ise, Cennet'tir.

⁶ Bestehen bleiben

O seyahat ise cennete, sonsuza gidecek insan yolculuğudur.

O bilet ise, namazdır. Birtek saat, bir günde abdestle beraber beş vakit namaza yeterli gelir.

Acaba yirmiüç saatini şu kısacık dünya hayatına harcayan ve o uzun hiç bitmeyen sonsuz cennet hayatına bir tek saatini harcamayan, yani namaz kılmayan; ne kadar zarar eder, ne kadar akılsızca hareket eder.

Halbuki namaz kıldığımızda hem ruhumuz, hem kalbimiz, hem de aklımız çok rahat eder. Hem vücudumuz için de o kadar ağır bir iş değildir. Hem namaz kılınca diğer yaptıklarımız da güzel bir niyet ile ibâdet gibi olur, sevap kazandırır. Yani namaz kıldığımızda, namazların arasında yemek yerken, oyun oynarken, çizgi film seyredirken ve okula giderken de sevap kazanırız. Böylece bütün hayatımız, yani her yaptığımız sevap kazandırır ve cenneti kazanırız. Kısacık ömrümüzle, hayatımızla sonsuz bir cennet kazanmış oluruz.

6.1.5. Namaz, İmandan Sonra Gelen en Büyük Hakikattir

Namaz, İslâm'ın beş temel esasından biridir. O, dinin direği, duaların özü ve esası, insanı Allah'a yaklaştırmada hem bir vesile⁷ hem de yakınlaşmanın ta kendisidir. Bundan dolayı namaz, mü'min için büyük önem arz eder⁸; o, dünyevî meşgaleler⁹ arasında geçtirilecek bir iş değildir. Bırakın başka bir iş yüzünden onun ihmale¹⁰ uğramasını ya da aceleye getirilmesini, gerektiğinde her şey ona feda edilmelidir. Namaz, ibadet adına çok önemli bir esastır. Hatta içerdiği mânâlar itibarıyla¹¹ ona "ibadetlerin özü" de denilebilir. Mü'min için her namaz bir miraç vesilesidir.

Namaz Farsça bir kelimedir. Farsçada "ta'zim (büyük saygı) için eğilmek, kulluk, ibadet" anlamındadır. Salât kelimesinin karşılığı olarak Türkçeye geçmiştir. Kelime Kur'ân'da da "salat" kelimesi ile ifade edilmektedir. Dinde ise namaz, Peygamberimizden görüle geldiği üzere kalbî, lisanî (dil), bedenî fiiller ve özel rükünlerden oluşan gayet muntazam bir ibadetin ismi olmuştur.

Ensardan bir zat hurma bahçesinde namaz kılarken, gözü hurma salkımlarının gölgesine ilişir ve kendisine geldiğinde kaç rekat namaz kıldığını unuttur. Sonra da Hazreti Osman'a gelerek, "Beni namazda oyalayan bu bahçeyi Allah yolunda feda etmek istiyorum" der. Hazreti Osman da bahçeyi elli bin dirheme satarak hazineye aktarır. O bahçe o tarihten sonra 'elli binlik bahçe' diye anılır. Evet, kuvvetli bir Allah inancına sahip olan sahabi, kendisini Allah'tan alıkoyan bahçesini yine Allah yolunda feda etmeyi hiç zor görmüyordu. Namaz onların nazarında¹² buydu.

6.1.6. Namaz bütün ibadetlerin özü ve özetidir

Bu konuda Bediüzzaman Said Nursi İşaratül-İ'caz tefsiri'nde şöyle diyor: 'Bedenî ibadet ve taatlerden namazın tahsisi¹³, namazın bütün hasenata fihrist¹⁴ ve ömek olduğuna işarettir. Evet, nasıl ki Fâtiha Kur'ân'a, insan kâinata fihristedir; namaz da hasenata fihristedir. Çünkü namaz, savm (oruç), hac, zekât ve sair¹⁵ hakikatleri hâvi olduğu gibi, idrakli ve

⁷ Anlass

⁸ Darlegen, vorlegen

⁹ Beschäftigung

¹⁰ Vernachlässigung

¹¹ Ansehen, Autorität

¹² Ansicht, Auffassung

¹³ Zuweisung

¹⁴ Index

¹⁵ anders

idraksiz mahlûkatın ihtiyarî ve fitrî ibadetlelinin numunelerine¹⁶ de şâmildir. Meselâ secde, rûkûda, kıyamda olan melâikenin ibadetlerini, hem taş, ağaç ve hayvanların o ibadete benzeyen durumlarını andıran bir ibadettir. Başka bir yerde de ' Hayat kainattan süzölmüş bir netice, şuur¹⁷ da hayattan süzölmüş bir netice, akıl da şuurdan süzölmüş bir neticedir.' diyor. Yani insan da Kainatın bir neticesi ve hulasasıdır. Burada şöyle bir sır var: İnsan kainatın bir neticesi ve özetidir. Yani ağaca göre meyvesi gibi. Namazda okunan Fatıha da Kainat'ın tercümesi olan Kur'an'ın bir özeti, namaz da bütün ibadetlerin özeti hulasasıdır. Öyleyse diyebiliriz ki insanın varlık sebebi namazdır. 'İnsan eşittir namaz'. Namazsız bir hayat gerçek manada hayat değildir.

Kur'an-ı Kerim 'de namaz kelimesi 34 yerde zekâtla beraber, 65 yerde de zekâtтан ayrı olarak geçmektedir. İslâm'ın beş şartından biri olan namazın bu kadar sık olarak tekrarlanması, namazın İslâm dinindeki önemini ve Müslüman kişinin hayatındaki etkisini ortaya koyması bakımından bizlere açık bir fikir vermektedir. Yani namazsız bir Müslümanlık, namazsız bir İslâm toplumu düşünölemez. Çünkü namaz bir İslâm şiarıdır¹⁸. Bir İslâm sembolüdür. Nasıl ki çan, kilise sembolü, kilise de Hıristiyanlığın sembolü ise, minare ve cami namazın, namaz da İslâm'ın sembolüdür. Kur'an'da namazla zekatın birlikte zikredilmesinde İslâm'ın, birbirinden ayrılamaz iki önemli unsuru müminlerin dikkatlerine sunuluyor. Hz. Peygamber, namaz için 'dinin direği', fakirle zengini buluşturan, barıştıran zekat için de, 'Zekat, İslâmın köprüsüdür' tabirini kullanmıştır. Biri dini hayata, diğeri de sosyal hayata bakıyor. Demek ki, namaz, dini hayatı, zekat ise sosyal hayatı ayakta tutan, İslâm'ın önemli iki unsurudur.

6.1.7. Hz Ali ve Namaz (Okuma parçası)

Hazreti Ali bir gün sabah namazına kalkamaz. O gün akşama kadar ibadetle meşgul olur. Ertesi gün kendisini, tanımadığı biri namaza kaldırır. Hazreti Ali ona "sen kimsin" der. Şeytan olduğunu söyler. Niçin bunu yaptığını sorunca da, "Yine bütün gün Allah'a ibadet etmen beni memnun etmezdi" diye cevap verir. Evet şeytan vazifesini yerine getiriyor, Hazreti Ali de kendine düşeni yapıyordu. Namaz kılmayanlar, her gün şeytanı ne kadar sevindiriyorlar, düşünmeliler!

6.2. Niçin Namaz Kılmalıyız?

Bir yolculuğa çıktınız. Bir süre yol aldıktan sonra arabanız bozuldu. Sizin yapabileceğiniz hiçbir şey yok. Oturup beklemeye başladınız. Sonra bir araba geldi. Yanınızda durdu. Arabadaki insan sizinle ilgilendi. Sizi şehre götürdü. Bir tamirci bulup arabanızı tamir ettirdi. Size bu iyiliği yapan insana karşı nasıl davranırsınız? İşiniz bitince bir teşekkür bile etmeden, nankörlük yaparak çekip gider misiniz? Yoksa büyük bir memnuniyetle ona teşekkür mü edersiniz? Elbette ki teşekkür edersiniz.

Daha başka kimlere, niçin teşekkür ettiğimizi düşönelim. Bize yemek yapan annemize, harçlık veren babamıza; çay, kahve ısmarlayan, sınavda silgisini veren arkadaşımıza, sağlımızla ilgilenen doktorumuza; alışveriş yaptığımız bakkala, manava, kasaba...

¹⁶ Probe

¹⁷ Bewusstsein, bewusst

¹⁸ Motto, Slogan

Bir de bizi yoktan var eden, bizi kâinatın en şerefli varlığı olarak yaratan Allah'ın verdiği nimetleri düşünelim. O Zat'ın bizim için yarattığı eşsiz güzellikleri bir bir gözümüzün önüne getirelim. Aklımızı hiçbir şeye değişir miyiz? Gözümüz ne kadar değerli? Ellerimiz, ayaklarımız, ağzımız, burnumuz. Ya tabiat¹⁹? Güneş, yıldızlar, bitkiler, türlü türlü meyve ler, sebzeler, dağlar, denizler...

İnsan için bal yapan arı, bizim için süt veren inek, koyun; yine bizim için yağmur getiren bulut... Yüce Allah'ın bizim için verdiği nimetler saymakla bitmez. Arkadaşımıza, en küçük bir iyiliği için teşekkür etmemiz gerekiyor da sayısız nimetler veren Allah'ımıza teşekkür etmemiz gerekmiyor mu? Bize iyilik edenlere nankörlük edince çok büyük hata oluyor da Yüce Allah'a teşekkür etmezsek çok daha büyük hata olmaz mı?

Allah'ın bize verdiği nimetlere karşılık yapmamız gereken şey, ona ibadet ederek teşekkür etmektir. Allah'ın emirlerini, sırf O'nun rızasını ve sevgisini kazanmak için yerine getirmek ibadettir.

Bütün ibadetlerin özü de namazdır. Çünkü namaz diğer bütün ibadetleri içine alır. Peygamber Efendimiz bir hadislerinde, "Namaz dinin direğidir." buyurmuşlardır. Direk bir yapıyı, bir binayı ayakta tutan temel unsurdur. Namaz da bizim inancımızı diri ve sağlam tutar. Bir başka hadislerinde Peygamber Efendimiz, "Aralarında büyük günahlar işlenmedikçe, beşvakit namaz ve cuma namazı günahlara kefarettir." buyurarak namazın insanı günahlardan arındırmasına işaret etmiştir.

Namaz Allah'ın merhametinden, şefkatinden dolayı bize yüklediği bir görevdir. Bunu bir örnekle açalım: Hastalandığımızda doktora gideriz ve doktor bize birtakım ilaçlar kullanmamızı söyler. Bizim burada doktora „Niye ilaç kullanacağım, senin ne gibi bir çıkarın (yararın) var. Ben ilaç kullanmıyorum“ deme gibi bir hakkımız yok. Doktor sadece bizim iyileşmemiz için ilaç kullanmamızı ister. Namaz da aynen bizim manevi (yani görünmeyen, iç) hastalıklarımız için bir ilaçtır. Allah bizim iyileşmemiz için namaz kılmamızı emretmiştir.

Başka bir açıdan yaklaşacak olursak, imtihan dünyasında Allah'ın bize bir takım şeyleri emretmesi ve bizim yapıp yapmama gibi iki seçenek arasında karar vermemiz lazım. Yaparsak mükafatını da verecektir!

Beş vakit namaz kılmamak Allah'a isyan etmektir, büyük günahdır. Yüce Allah Kur'ân'da, namazlarını kılmayan kimselerin cezasını çekeceklerini bildirmektedir: "Kendilerinden sonra yerlerine öyle bir nesil geldi ki namazı zâyi ettiler, şehvetlerinin peşine düştüler. İşte bunlar da azgınlıklarının cezasını bulacaklardır."

6.2.1. Namazla ilgili bazı ayetler de şöyledir:

- "Sana vahyedilen Kur'an'ı (ayetlerin) oku ve namaz kıl, çünkü namaz insanı hayasızlıktan ve kötülüklerden alıkor²⁰." (Ankebut/45)
- "Gökler, yer ve bunlar içinde bulunanlar O'nu teşbih²¹ ederler. İstisnasız her şey Rabbine hamd ederek teşbih eder. Fakat siz onların teşbihlerini (Allah'ı anmalarını ve ibadetlerini) anlayamazsınız." (İsra/44)
- "Gafletle²² namaz kılanın vay haline!" (Maun/1-2)

¹⁹ Natur

²⁰ Trübung

²¹ Ähnlichkeit

²² Achtlosigkeit

- "Şüphesiz insan dar gönüllü ve hırslı yaratıldı. Başına bir sıkıntı gelince feryat eder. İyilik yapılırsa cimri olur. Devamlı namaz kılanlar böyle değildir." (Mearic/19-23)
- "Ey iman edenler! Sabrederek ve namaz kılarak Allah'tan yardım isteyiniz." (Bakara /153)
- Namazın farzietini inkar etmek küfürdür²³. Yani 'namaz farz değildir' diyen dinden çıkar.

Namazı terk etmenin hükmü Namazın terki hiç bir şekilde uygun görülmemektedir. Yolculukta, korku halinde, hastalıkta... vb. gibi her hangi bir durumda kılınması gerekir. Kul hakkı hariç diğer günahlar için tevbe edilmesi kaydıyla affolunma ümidi vardır. Ama namaz için affolunma diye bir durum söz konusu değildir. Kişi hasta ise, ayakta duramıyorsa oturarak, oturarak da kılamiyorsa uzanarak, daha ağır bir vaziyette ise o hali ile Allah'ı anarak bu ilahi görevi eda etmesi²⁴ gerekir.

6.2.2. Namaz üç sebepten dolayı terkedilmektedir

- a) Ağır hastalık, unutkanlık, korku ve hata durumlarında, gaflet gibi gayri ihtiyari sebeplerden dolayı, namazı terk etmek.
- b) Kasten, tembellik ve ihmalden dolayı namazı terk etmek.
- c) İnkardan, kabullenmemekten dolayı namazı terk etmek. Bu sonucusu, yani namazı inkar edenler veya farz olmadığını söyleyenler gayrimüslim sayılmakta olup İslam'la bir bağları kalmamış olur.

Müslim'in rivayetinde geçen, 'Kişinin imanı ile küfrü ve şirki arasında namazın terki vardır' hadisin izahında fıkıh²⁵ kitaplarında şu hüküm vardır: Buradaki terk, namazın farzietini inkâr ederek veya namazı hafife alarak terk etmektir. Diğer iki sebepten dolayı namazı arasına veya sürekli terk edenler hakkında, Ehl-i sünnet mezheplerinin farklı farklı fetvaları vardır. Bu fetvaları şu şekilde özetleyebiliriz:

1. Dört mezhebe göre, (Hanefi, Maliki, Şafii, Hanbeli) dinî bir sebep olmaksızın, müminin, namazı terk etmesi İlahi azap gerektiren büyük günahlardandır.
2. Dört mezhebe göre, gayri ihtiyari sebeplerden dolayı namazlarını kılamayanlar ilk fırsatta, farz namazları kaza yapmaları farzdır. Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Sizden biri uyku sebebiyle veya gaflet yüzünden bir vakit namazı kılmazsa, hatırladığı zaman onu kılın. Çünkü Allah Teâlâ; 'Beni zikretmek için namaz kıl' buyurmuştur." (Buharî)
3. Şafiilere göre, sadece farz namazlar kaza edilebilir. Farz namazı kazası olanların sünnet kılmaları doğru olmaz. Bunlar, kazaları bitinceye kadar, sünnet namazları yerine, kazaya kalmış farz namazlarını kılmalıdır. Hanefilere göre, kazaya kalmış vitri vacibi kaza etmek vaciptir.
4. Dört mezhebe göre kadınlara mahsus hallerde namaz düşer. Yani kılınmaz ve kazası yapılmaz. Bu onlar için Allah'tan bir ruhsattır.
5. Benim kalbim temiz, Allah'ımı seviyorum, kimseye zararım yok, iyilik yapmayı severim, her gün dua okurum deyip, o kalbi veren Allah'ın ısrarla istediği ve yerine getirmeyeni cehennemle tehdit ettiği bir ibadeti yapmayan insan, sadece kendini aldatır. Çünkü kalp ancak Allah'ı anmakla tatmin²⁶ olur. Yapılan iyiliklerin faydası olsa bile, namaz yoksa cennete

²³ Gottlosigkeit

²⁴ Erfüllen

²⁵ (islamsche) Rechtswissenschaft

²⁶ Zufriedenheit

götürmez. Bir insan namaz kılmıyorsa, kalbinde Allah'a karşı derin bir boşluk var demektir ve her an küfre giren bir yola sapabilir. Hz. Peygamber buyuruyor ki; " Kulun imanıyla şirki arasında namazı terk vardır."

6.2.3. Şeytanın Namazı Engelleme Metodları (Okuma parçası)

Şeytan Allah'ın lâneti üzerine olsun diyorki:

1- Kul namaz kılmak isteyince, ona vesvese veririm. Henüz vakit var, meşgulsün, işini bitir, sonra kılarısın, derim

2- Namazını geciktiremezsem, insan şeytanlarından birini yollarım ve namazını geciktirir

3- Onu da yapamazsam, o kula namazda musallat²⁷ olurum. - Sağa bak, sola bak, - derim, bakınca da yüzünü okşar, alnından öperim. Sonra da „namazın bozuldu" diye vesvese verir namazdan çıkarırım.

4- Sağa sola baktıramazsam, yalnız başına namaz kıldığında yanına giderim. Çabuk kılmasını emrederim. Horozun yem yediği gibi çabukca kıldırırım.

5- Bunu da yaptıramazsam, cemaâtle namaz kılariken, başına bir gem takarım vebaşını imamdan önce secde ve rükûya götürürüm ve namazını bozarım. Allah ise böylelerini kıyâmette eşek başlı olarak haşreder²⁸, diyor.

6- Bunu da yaptıramazsam, namazda parmaklarını çıkırdatmasını emrederim. Böylece beni tesbih eder

7- Miskinlere, zavallılara giderim, namazı bırakmalarını emrederim. -Namaz size göre degil, siz rızkınıza bakın, işinizde çalışın derim.

8- Hastalara giderim, hastaya zorluk yoktur, iyi olunca kılarısın derim. Hattâ, hastayı isyan ettirir, küfre bile sokarım.

6.2.4. Namazları Mescitlerde Cemaatle Eda Ederlerdi

- "Cemaatle eda edilen namaz, yalnız kılınan namazdan yirmi yedi derece daha faziletlidir."(Buhârî, *Ezân* 30; Müslim, *Mesâcid* 249) ve "İftitah tekbirini kaçırmadan kırk gün namazı cemaatle edâ eden kimse için Allah Teâlâ, biri nifaktan²⁹, öbürü de ateşten kurtuluş beratı olmak üzere iki beraat ihsan eder."(Tirmizî, *Salât* 64; Abdürrezzâk, *Musannef* 1/528; Beyhâkî, *Şuabu'l-iman* 3/61) buyuran Resûlullah Efendimiz, beş vakit namazın cemaat halinde kılınmasına çok önem vermiştir. Özellikle sabah ve yatsı namazlarını cemaatle eda eden insanların elde edeceği sevabı da şu şekilde açıklamıştır: "Her kim yatsı namazını cemaatle kılarırsa, gece yarısına kadar ibadet etmiş gibidir. Her kim sabah namazını cemaatle kılarırsa, bütün geceyi namaz kılarak geçirmiş gibi olur."(Müslim, *Mesâcid* 260)

- Günde beş defa omuz omuza aynı kibleye yönelen insanlar güzellikleri paylaşabilme ve zorlukları beraberce göğüsleyebilme melekesini kazanır. Böyle bir cemaatin tek bir ferdi 1 rakamı kadar değer ifade ediyorken beraber hareket etmenin getirdiği bereketle başka bir 1'in gücünü de yanına alarak bir anda 11 oluverir. Bunlara bir kişinin daha

²⁷ verfolgen

²⁸ sich (an Allah) sehnen

²⁹ Zwietracht, Zustand der Uneinigkeit und des Streits

ilave edilmesiyle 111 değerine ulaşırlar ki bu, sonsuza kadar böyle devam eder. Demek ki bir kişinin gücü ve kudreti ile 11 kişinin gücü ve kudreti arasında en az on kat fark vardır.

- Erkenden mescide gidip ezanı bekleyenler abdestleri bozulmadığı sürece sanki namaz kılmış gibi ecir ve mükâfat alırlar.(Buhârî, *Vudû* 34) Said İbn Müseyyeb bu ecir kaçırılmamak için tam otuz sene boyunca okunan her ezanı mescitte dinlemiştir.(Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ* 2/162)

- Cemaatle namazda esas olan ilk vaktinde eda edilen namazlardır. Namazı ilk vaktinde kılmanın ve kalabalık cemaatle eda etmenin³⁰ feyzi³¹, bereketi ve sevabı şüphesiz ki pek çoktur. Fakat herhangi bir mazeretten dolayı bu ilk cemaate yetişilemezse namazı yine cemaatle kılmaya özen göstermek gerekir. İlk cemaatin kaçırılmış olması vaktin kalan kısmında cemaat halinde namaz kılınmaz demek değildir. Cemaat olmak için iki kişi yeterlidir. En az iki kişiyle eda edilen namazlar da inşallah cemaat sevabından hisse alırlar. Ayrıca Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) mescitte mümin kardeşine cemaat olmayı sadaka olarak görmüş ve farz namazların tek başına kılınmaması için her vesileyle bizleri teşvik etmiştir³².

6.3. Namazda derinleşme

6.3.1. Huşû içinde İbadet Ederlerdi

- Kul namaza durduğu zaman çok dikkatli davranmalıdır. Çünkü o anda Rabbiyle konuşmaktadır ve sanki Rabbi onunla kiblesi arasındadır. O namaz için kibleye durduğunda başka tarafa dönmemelidir. Zira³³ Allah da yüzünü, namaz kıldığı esnada kulunun yüzüne diker. Kul namazdan ayrılıncaya kadar Allah da yüzünü ondan çevirmez.(Sahihu İbn-i Huzeyme, 1/244 (483),2/64 (930); Hâkim, *Müstedrek*, 1/362 (863); Tirmizî, *el-Emsâl* 3 (2863); Ahmed İbn Hanbel, 4/130 (17209).)

- Ayrıca namaza durmadan önce namaz esnasında meşgul edecek şeylerden uzak durmaya çalışmalıdır. Tenha bir yer aramalı, Allah ile kul arasına girebilecek her türlü mâniyi aradan çıkarmalıdır. Abdullah İbn Ömer'in bu endişeden dolayı namaz kıldığı yerde asılı bulunan mushaf veya kılıçları indirdiği ve kible istikametindeki duvarda yazı varsa sildiği rivayet edilir."(İmam Gazali, *İhyau Ulumiddin*, Esrar-ı Salat bölümü, Bedir Yayınevi, tercüme: Ahmet Serdaroğlu)

- Namaza durduğunda kendisini meşgul edecek şeyleri ya kendisinden uzaklaştırmalı ya da bu gibi şeylerin bulunmadığı bir yer tercih etmelidir. Yemek hazırlarken, tuvalet ihtiyacı varken ve uyku bastırmışken namaza durmamalıdır. Saflarını düzgün tutup aralarda boşluk bırakmamalı, namaza durduğunda da sağa sola doğru hareket etmemeli gözlerini bakılması gereken noktalara odaklamalıdır. Kıraat esnasında okuduğu âyetlerin manasıyla bütünleşmeli, tertil üzere okumalı ve gayri tabii davranışlardan kaçınmalıdır.

6.3.2. Tadîl-i Erkân

Tadîl" doğrultma, düzenleme, düzgün hale getirme demektir. "Erkân" da "rükûn"ün çoğulu olup kıyam, rükû ve secde gibi namazın esaslarını ifade eder. "Tadîl-i erkân" ise namazın içinde yer alan kıyam, rükû, secde gibi rükûnleri yerli yerinde, hakkını vererek düzgün ve sükûnet içinde yapmaktır.

³⁰ Erfüllen

³¹ Inspiration

³² ermutigen

³³ weil

Tadîl-i erkânın yerine gelmesi için kıyam, rükû, secde ve oturuş gibi pozisyonlarda bir müddet hareketsiz durmak şarttır. Kıyamdan rükûa gidildiğinde bir müddet hareketsiz beklemek gerekir. Rükûdan kalkınca tam doğrulmuş vaziyette yine bir müddet durulmalıdır. Secdede ve iki secde arası oturuşta sükûnet içinde bir müddet hareketsiz kalınmalıdır.

Özellikle günümüzde tadîl-i erkânda ihmal söz konusu olduğundan çok dikkat etmek gerekmektedir. Zira kimilerinin namaza durmasıyla birlikte hemen rükûa varması, daha tam doğrulmadan secdeye kapanması, iki secde arası oturmayı tam yapmadan secdeye gitmesi bir olmaktadır. Oysa kıyam, kıraat, rükû, secde, oturuş ve bunların arasındaki rükûnlerde tadîl-i erkâna riayet etmek³⁴ şarttır. Aksi takdirde usul ve adabına uygun namaz kılınmış olmaz. Zira Peygamber Efendimiz (sav) namazda olmayan bazı hareketlerin namazda yapılmasından dolayı bunları bazı hayvan davranışlarına teşbih etmiştir.

Mesela horozun yemi hızlı hızlı gagalaması gibi namaz kılmaktan men etmiştir³⁵. Ayrıca O (sav) şu uyarılarda bulunmuştur: “Rükû ve secdeleri tamamlayın!” “Rükû ve secdelerinizi güzel yapın!” “Sizden biriniz rükû ve secdelerden kalkarken belini tam olarak doğrultmadıkça namazı yeterli olmaz.” Bu itibarla kılınan namazların boşa gitmemesi için rükûnlerin tadîl (itidal) ve sükûnet üzere yapılması icap eder.

6.3.3. Ya Varsa! (Okuma parçası)

Bir gün Hz. Ali Efendimiz, namaz kılmış giderken müşriklerden biriyle karşılaşır. Müşrik Hz. Ali Efendimize şöyle der: “Ya Ali! Şu sizin halinize bakıyorum da düşünüyorum. Ahiret var, insan bu dünyada yaptıklarından bir bir hesap verecek diye, namaz kılıyorsunuz, oruç tutuyorsunuz; Cennet var, Cehennem var diyorsunuz... Ben bunların hiç birine inanmıyorum. Hem aramızda ne fark var, sen de yaşıyorsun, ben de yaşıyorum. Sizin bu kadar çabanız nedir? Her gün vaktinde namaz kılacağım, oruç tutacağım diye bu kadar çaba niye?”

Hz. Ali Efendimiz bütün bunları vakar³⁶ ve sükunetle³⁷ dinledikten sonra şu cevabı verir:

Farzet ki, öldükten sonra dirilmek yok.(Var ya) Bizim imanımız var. Farzet ki senin dediğin gibi dirilmek yok. Senin dediğin çıkarsa, o zaman ben bu yaptıklarımın ne kaybederim. Namaz kılıyorum, dinimin emrini yerine getiriyorum, benim kulluk vazifemdir. Bundan dünyada hiçbir zarar görmüyorum. Ahirette bir zararım olur mu, ne dersin?... Adam biraz düşündükten sonra, olmaz, dedi.

Ya ahiret varsa! Burada yaptıklarından hesap varsa, imandan, namazdan, oruçtan, zekattan haktan, hukuktan, insan yaptığı işlediği her davranıştan hesaba çekilirse, ya bütün bunlar varsa! Ki var. O zaman senin halin nice olur?

6.3.4. Tesbihat Nedir, Niçin Çok Önemlidir?

İnsandaki canlılığın asıl merkezi, insanın içidir, gönlüdür. Namazlardan sonra yaptığımız tesbihat, bu canlılığı koruma adına çok önemli bir iksirdir. Tesbihat bir nevi namazın hâtimesi ve en güzel surette bitirilmesidir. Bu tesbihleri bizzat Peygamberimiz devamlı surette yaptığı gibi, bizlere de faziletini bildirerek tavsiye etmiştir.

Efendimiz'in tavsiyelerine bir örnek verelim:

³⁴ respektieren

³⁵ Verbot

³⁶ Würde

³⁷ Ruhe

“Ben size, sizi geçenlere erişebileceğiniz, sizden sonrakileri geride bırakacağınız ve sizin yaptığınızı yapandan başka hiçbir kimsenin sizden daha üstün olamayacağı bir şeyi öğreteyim mi?” diye buyurur. Bunun üzerine ashab:

“Evet, ey Allah’ın Resûlu (öğretiniz)” derler. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) de:

Her namazın peşinden otuz üçer defa tesbih (subhanallah), hamd (elhamdülillah) ve tekbir (Allahu ekber) okursunuz” buyurur. (Ebû Dâvûd, İmâre, 20)

Başka bir hadisi şerifte ise bu mesele şöyle ifade ediliyor:

“Kim her namazın peşinden otuz üç defa Allah’ı tesbih eder, otuz üç defa Allah’a hamd eder ve otuz üç defa da Allah’ı tekbir eder, yüzü tamamlamak için de: “Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerike leh, lehülmülkü ve lehülhamd ve huve ala külli şeyin kadîr” derse, hata ve günahları deniz köpüğü kadar çok olsa bile bağışlanır.” (Müslim, Mesacid, 144)

Evet, hadislerden tesbitahın ne kadar önemli olduğu anlaşılıyor. Biz, haklı veya haksız sebeplerle bazı zamanlarda tesbihatı ihmallerimize kurban verebiliyoruz. “Ne de olsa tesbihatı yapmak sünnet. Yapmasam da olur!” düşüncesini bir taviz³⁸ olarak değerlendirmemiz lazım. Çünkü insanın fıtrati buna çok müsait. Öncelikle tesbihatı terk eden, zamanla namazların sünnetlerini terk edebilir. Ve bu durum insanı, -Allah korusun- namazların tamamen terkine kadar götürebilir.

Biz ibadet hayatımızda sünnetlere, bir mânâda insanın sahib-i sünnet ile yani Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile irtibata³⁹ geçmesinin adı olarak bakmalıyız. İnsan, sünnetlere devamı nisbetinde, O’nunla kontak olur. İşlediğimiz sevaplarla sevinen, günahlardan dolayı üzülen Allah Rasûlü’yle devamlı irtibat hâlinde olmanın yolu sünnetleri yerine getirmekten geçiyor.

Tesbihatın ehemmiyetiyle ⁴⁰alâkalı asr-ı saadette yaşanan şu hadise çok dikkat çekicidir. Efendimiz, ashabıyla birlikte haremi şerifin etrafında oturuyorlardı. Orada Yahudilerin de önde gelen din adamları da bulunuyorlardı. Aniden telaşlı bir şekilde, sahabenin birisi gelir ve ortama dikkat etmeden şöyle bir soru sorar:

“Ey Allah’ın Resûlü, müsaadenizle bir soru sormak istiyorum. Namazlarımı eda ederken kalbim bir türlü sükûn bulmuyor. Kendimi tam olarak namaza veremiyorum. Şeytan hep musallat oluyor.”

Bu sırada Yahudi din adamlarından birisi, hemen müdahâle eder:

“Bizim dinimiz çok büyük ve sağlam olduğu için, biz ibadetlerimizi yaparken, şeytan bize musallat olamaz ve kalbimiz hazır olur.”

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, Hz. Ali’ye dönerek, ona, “Bu soruya sen cevap ver!” buyurur.

Hiz. Ali, sükûnetle soruyu soran sahabeye dönerek şöyle der:

“Sen hiç boş eve hırsız girdiğini gördün mü? Senin kalbinde iman olduğu için şeytan çalmak için uğraşiyor. Olmasaydı uğraşmazdı. Kalbinde iman olduğu için Allah’a şükret ve her namaz sonrası “Subhanallah”, “Allahuekber” diyerek tesbihatta bulun. Bir zaman sonra kalbinin çok daha iyi olduğunu göreceksin.”

Yukarıda hadisi şerifte ifade edilen namazlardan sonra yaptığımız herkesin bildiği tesbihatın dışında bir de “Namaz tesbihatı” diye meşhur, diğerine göre biraz uzunca olan bir tesbihat daha vardır. Mana büyüklerimiz tarafından Kur’ân

³⁸ Kompromiss, Zugeständnis

³⁹ Kommunikation, Kontakt

⁴⁰ Wichtigkeit

ve hadis edalı tesbih lafızları⁴¹ bir araya getirilerek oluşturulan bu tesbihatta, bilinen ve camilerde okunan tesbihata ek olarak okunması hadislerle tavsiye edilen dualar, salavatlar, esmâ-i hüsnâ ve ism-i âzam duaları yer almaktadır. Aslında kendimizi tesbih mevzuunda kısıtlamadan namazlardan sonra bu tesbihatı yapmamız çok daha bereketli olacaktır.

Diğer taraftan, Cenâb-ı Hak, "Beni anın ki ben de sizi anayım!" (Bakara, 2/152) buyuruyor. Yani biz, Allah'ı ibadet ve tesbihlerimizle anacağız, O da bizi teşrîf ve tekrîmle anacak.. biz duâ ve tesbihlerle O'nu mırıldanıp duracağız, O da icâbetle bize lütuflar yağdıracak.. biz dünyevî işlerimizin arasında O'nu unutmayacağız, O da bizi her iki dünyada da şereflendirecek.. biz yalnız kaldığımız dönemlerde de O'nunla dolup taşacağız, O da yalnızlıklara itildiğimiz yerlerde bize yakın olacak.. biz rahat olduğumuz zamanlarda O'nu dilden düşürmeyeceğiz, O da rahatımızı kaçıran hâdiseler karşısında rahmet esintileri gönderecek.. biz O'nun yolunda ihlâslı olacağız, O da bizi gözlerin görmediği, kulakların işitmediği, insan tasavvurunu aşan hususî iltifatlarla şereflendirecek.

6.4. Namaz İlmihali

Temizlik

İstinca: Lügatte, pisliklerden temizlenmeyi istemek demektir. Dinî istilahta ise, büyük ve küçük ihtiyacını yaptıktan sonra, avret yerlerini temizlemek mânasına gelmektedir. Buna dilimizde, "tahâretlenmek" denilir. İstinca su ile yapılacağı gibi, su olmadığı takdirde ufak taşlarla da yapılabilir. İstinca ve istibrada temizlik hep sol el ile yapılır.

İstibra: Erkeklerin idrardan sonra, idrar sızıntısının tamamen kesilmesini beklemelerine istibra denir. Yani idrar yolunu idrardan tamamen temizlemek demektir. İstibra yapmak vacibdir. Özellikle abdest almadan önce, sızıntısının kesilmesine çalışmalı, sonra abdest almalıdır. İdrar sızıntısını durdurmak için; tuvaletten çıktıktan sonra hemen abdest almayıp biraz yürümek veya öksürmek veya ayakları biraz hareket ettirmek gibi yollarla, idrar yollarında kalmış olan sızıntıların dışarı çıkması temin edilebilir. İstibra yapmadan abdest alan ve bu sırada da kendisinden idrar akıntısı gelen kimsenin aldığı abdest, haberi olmadan bozular ve bu abdestle kılınan namaz da sahih olmaz.

Efendimizde bu konuyla alakalı "İdrardan sakınınız. Çünkü kabir azabının çoğu ondandır." demiştir.

Necasetten Temizlik: Maddî olan kir ve pislîğe "necaset" denir. Temiz olmayan, necasetli maddeye ise "necis" adı verilir. Necasetten temizlik de, beden veya elbisede bulunan ve necis sayılan maddelerden temizliktir.

Abdest

Abdest, belirli organları usulüne uygun olarak sırasıyla yıkamak ve meshetmek suretiyle yapılan bir temizliktir.

Cebrail (aleyhisselam) Hz. Peygamber'e namaz kılmasını gösterip öğretmek için geldiğinde, önce abdest almasını göstermiştir. Yani abdest namazla beraber farz kılınmıştır. Namaz kılmak için abdest almak farzdır. Yani abdest almak, namazın farzlarından. Abdest alınmadan kılınan namaz geçersizdir. Kuran abdest konusunda bize emirde bulunur:

⁴¹ Wortlaut

"Ey iman edenler! Namaz kılmaya kalktığınız zaman yüzlerinizi ve dirseklere kadar ellerinizi yıkayın. Başlarınızı meshedin, topuklarıyla beraber ayaklarınızı yıkayın." (Maide, 6)

Abdestin Farzları (4) Dörttür:

- 1) Yüzü yıkamak,
- 2) Elleri dirseklerle beraber yıkamak
- 3) Başını meshetmek
- 4) Ayakları topuklarla beraber yıkamak.

Bu farzlardan biri eksik olursa abdest sahih (kabul) olmaz. Yapılan ibadetlerde olmaz.

Abdesti Bozan Şeyler

- 1) Vücudun herhangi bir yerinden kan, irin ve su çıkmak,
- 2) Ağız dolusu kusmak,
- 3) Tükürdüğü zaman tükürüğünün yarısı veya daha fazlası kan olmak,
- 4) Küçük veya büyük tuvalet yapmak, arkadan yel çıkmak,
- 5) Bayılmak ve sarhoş olmak,
- 6) Namazda gülmek (namaz dışında gülmek abdesti bozamaz),
- 7) Uyumak.

Abdestsiz Yapılmayan Şeyler

Namaz kılınmaz, Kur'an-ı Kerim'e el sürülmez, Tilâvet secdesi yapılmaz, Kâbe tavaf edilmez. (Kabeyi tavaf için abdestli olmak vaciptir)

GUSÛL (BOY ABDESTİ)

Allâh-ü Teâlâ'nın emrettiği, hem maddi hem de manevi temizlik şeklidir. Kuru hiç bir yer bırakmamak üzere beden her tarafını yıkamaya gusûl denir. Namaz kılan ve kılmayan herkes, bir namaz vaktini cünüp geçirirse, çok acı azab görecektir. Su ile yıkanmak mümkün olmazsa teyemmüm etmelidir."Eğer cünüp iseniz iyice yıkanıp temizlenin" (Mâide6) Cünüp olan kimse, ilk fırsatta gusletmeye çalışmalıdır. Bu durumda, ancak içinde bulunduğu namaz vaktinin çıkmasına kadar izin vardır; guslün daha fazla geciktirilmesi günah olur.

Gusûl Yapmayı Gerektiren Haller

- 1) Cünüplük Hali:
 - a) Ergenlik çağında olan kadın ve erkeğin cinsi ilişkide bulunması
 - b) Uykuda veya uyanıkken belirli organlarından bilinen sıvının gelmesi.
- 2) Doğum yapan kadınlarda lohusalık hâlinin sona ermesi. Bu durumda olanların gusûl yapmaları farzdır.

Guslün Farzları

- 1) Ağıza su alıp boğaza kadar çalkalamak,
- 2) Buruna su çekip yıkamak,
- 3) Bütün vücudu (iğne ucu kadar kuru yer bırakmıyarak) yıkamak.

Gusül Nasıl Yapılır: Gusül yapacak olan bir kimse önce besmele okur ve yıkanmaya niyet eder. Ellerini bileklere kadar yıkadıktan sonra edep yerlerini yıkayıp temizler.

Bundan sonra sağ avucu ile ağzına üç kere su alır ve her defasında boğazına kadar ağzının içini iyice çalkalar. Oruçlu ise boğazına su kaçmamasına dikkat eder, sonra sağ avucu ile burnuna üç kere su çekip her defasında sol eli ile sümkürür ve burnunu temizler.

Bundan sonra yukarıda anlattığımız gibi abdesti tamamlar. Abdest bitince evvelâ üç defa başına, daha sonra üç defa sağ omuzuna, üç defa da sol omuzuna su dökerek yıkanır. Suyu her döküşte ellerinin erebildiği yere kadar vücudunu oğuşturur. İğne ucu kadar kuru yer bırakmamak üzere vücudun her tarafını üç defa iyice yıkar.

Namaz Tablosu	İlk		Son		Toplam
	Sünnet	Farz	Sünnet	Vacip	
Sabah	2	2			4
Öğle	4	4	2		10
İkinci	4	4			8
Akşam		3	2		5
Yatsı	4	4	2	3	13
Toplam					40

Sabah Namazının (2 rekat namazın) Kılınış Tarifi	
1.Rekat	2.Rekat
Niyet	Besmele
Tekbir (Allahu Ekber)	Fatiha
Kıyam (Eller bağlanır)	Bir Sure (Zammı Sure)

Kıraat (Okuma) sırayla	Rüku (Sübhâne Rabbiye'l-azim)
Subhaneke	Semiallâhü limen hamideh
Euzu Besmele	Rebbenâ leke'l-hamd
Fatiha	Secde (Sübhâne Rabbiye'l-â'lâ)
Bir Sure (Zammı Sure)	Oturuş () Ka'de-i Ahîre ()
Rüku (Sübhâne Rabbiye'l-azim)	Ettehiyatü,salli,barik,rabbena
Semiallâhü limen hamideh	Selam
Rebbenâ leke'l-hamd	Esselâmü aleyküm ve rahmetullah
Secde (Sübhâne Rabbiye'l-â'lâ)	

Namazın Kılınışı

Namazın tam ve dinî hükümlere uygun bir namaz olabilmesi için farzları, vacibleri ve sünnetleri yerli yerinde yapmak, namazı bozan ve namazda mekruh olan şeylerden dikkatle sakınmak gerekir.

Sabah Namazının Sünnetinin Kılınışı: Birinci Rek'at:

- 1) Ayakların arası dört parmak açıklıkta ve parmak uçları kıbleye doğru gelecek şekilde ayakta kıbleye dönülür.
- 2) Niyet: "Niyet ettim Allah rızası için bugünkü sabah namazının sünnetini kılmaya" (farzı kılmaya)diye niyet edilir.
- 3) İftitah Tekbiri: "**Allâhü ekber**" diyerek iftitah tekberi alınır.
(Erkekler tekbir alırken; ellerin içi kıbleye karşı ve parmaklar normal açıklıkta bulunur. Başparmaklar, kulak yumuşağı hizasına gelecek şekilde eller yukarıya kaldırılır.)
(Kadınlar tekbir alırken; ellerin içi kıbleye karşı, parmaklar normal açıklıkta ve parmak uçları omuz hizasına gelecek şekilde ellerini yukarıya kaldırır.)
- 4) Kıyam: Tekbirden sonra eller bağlanır. Ayakta iken secde edilecek yere bakılır.
(Erkekler; sağ elin avucu, sol elin üzerinde ve sağ elin baş ve küçük parmakları sol elin bileğini kavramış olarak ellerini göbek altında bağlarlar.)
(Kadınlar; sağ el sol elin üzerinde olacak şekilde ellerini göğüs üstüne koyarlar. Erkeklerde olduğu gibi sağ elin parmakları ile sol elin bileğini kavramazlar.)
- 5) Kıraat: Ayakta sırasıyla; a) Sübhaneke, b) Eûzü-Besmele,c) Fatiha sûresi, d) Kur'an'dan bir sûre okunur.

6) Rükû: "Allâhü Ekber" diyerek rükûa varılır ve burada üç defa "**Sübhâne Rabbiye'l-azim**" (Ey büyük Rabb'im! Seni bütün noksan sıfatlardan uzak tutarım) denilir. Rükûda iken ayakların üzerine bakılır. (Erkekler, Rükûda, parmakları açık olarak elleri ile dizlerini tutup sırtını dümdüz yaparlar. Dizlerini ve dirseklerini dik tutarlar)

(Kadınlar, Rükûda, sırtlarını biraz meyilli tutarak erkeklerden daha az eğilirler. Ellerini (parmaklarını açmayarak) dizleri üzerine koyarlar ve dizlerini biraz bükük bulundururlar.)

7) Rükûdan Kalkış:"**Semiallâhü limen hamideh**"(Allah kendisine hamd edenleri işitti (kabul etti). diyerek rükûdan kalkılır ve ayakta "**Rebbenâ leke'l-hamd**"(Ey Allahımız. Sen bizim Rabb'imizsin! Sana hamd olsun.) denilir.

8) Secde: "Allâhü Ekber" diyerek secdeye varılır. Secdeye inerken önce dizler, sonra eller, daha sonra da alın ve burun yere konur. Secdede baş iki elin arasında ve hizasında bulunur. Secdede iken ayaklar kaldırılmaz. Secdede burun kenarlarına bakılır. Burada üç kere "**Sübhâne Rabbiye'l-â'lâ**"(Ey Yüce Rabb'im! Seni bütün noksan sıfatlardan uzak tutarım) denilir.

(Erkekler; secdede dirseklerini yanlarından uzak, kollarını yerden kalkık bulundururlar. Ayaklar parmaklar üzerine dik tutulur ve parmak uçları kibleye gelecek şekilde yere konur.)

(Kadınlar; secdede kollarını yanlarına bitişik halde bulundururlar. Ayaklar parmaklar üzerine dik tutulur ve parmak uçları kibleye gelecek şekilde yere konur.)

9) İki Secde Arası Oturuş:"Allâhü Ekber" diyerek başını secdeden kaldırıp diz üstü oturulur. Otururken, parmaklar dizlerin hizasına gelecek şekilde eller uylukların üzerine konur ve kucağa bakılır. Burada "**Sübhânellâh**" diyecek kadar kısa bir an oturulur.

(Erkekler; sol ayağını yere yayarak onun üzerine oturur, sağ ayak, parmakları kibleye yönelmiş durumda dik tutulur.)

(Kadınlar; ayaklarını yatık olarak sağ tarafına çıkarır ve öylece otururlar.)

10) "Allâhü Ekber" diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere "**Sübhâne Rabbiye'l-â'lâ**" denilir.

11) "Allâhü Ekber" diyerek secdeden ayağa (ikinci rek'ata) kalkılır ve eller bağlanır.

Secdeden kalkarken; önce baş, sonra eller, daha sonra eller dizler üzerine konularak, dizler yerden kaldırılır.

İftitah tekbirinden itibaren buraya kadar yapılanlara "Bir Rek'at" denir.

İkinci rek'at:

1) Ayakta sırasıyla; a) Besmele, b) Fatiha sûresi, c) Kur'an'dan bir sûre okunur.

2) Birinci rek'atte olduğu gibi "Allâhü Ekber" diyerek rükûa varılır ve üç kere "**Sübhâne Rabbiye'l-azim**" denilir.

3) "**Semiallâhü limen hamideh**" diyerek ayağa kalkılır ve ayakta "**Rabbenâ leke'l-hamd**" denilir.

4) "Allâhü Ekber" diyerek secdeye varılır. Burada üç kere "**Sübhâne Rabbiye'l-â'lâ**" denilir.

5) "Allâhü Ekber" diyerek secdeden kalkılıp dizler üzerine oturulur. Burada "**Sübhânellâh**" diyecek kadar kısa bir an oturulur.

6) Sonra "Allâhü Ekber" diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere "**Sübhâne Rabbiye'l-â'lâ**" denilir.

7) Ka'de-i Ahîre (Namaz'ın Sonunda Oturuş):"Allâhü Ekber" diyerek secdeden kalkıp oturulur. Otururken, el parmakları dizler hizasına gelecek şekilde eller uylukların üzerine konur ve kucağa bakılır.

(Erkekler, sol ayağını yere yayarak onun üzerine oturur, sağ ayak parmakları kibleye yönelmiş durumda dik tutulur.)

(Kadınlar, ayaklarını yatık olarak sağ tarafa çıkarır ve öylece otururlar.)

8) Oturuşta sırasıyla; a) Ettehiyyatü, b) Allahümme salli, c) Alla-hümme barik, d) Rabbenâ âtinâ.. duaları okunur.)

9) Sağ tarafa selâm verilışı: Önce başını sağa çevirerek "Esselâmü aleyküm ve rahmetullah"(Allah'ın selamı üzerinize olsun) denir. Selâm verirken omuzlara bakılır.

10) Sol tarafa selâm verilışı: Sonra başını sola çevirerek "Esselâmü aleyküm ve rahmetullah" denilir. Böylece iki rek'at namaz tamamlanmış olur. Ve arkasına

Allâhümme entesselâmü ve minkesselâm tebêrakte yâ zel celâli vel ikrâm (Allah'ım! Sen kurtuluş merciisin. Esenlik ve güvenlik sendedir. Ey Azamet ve Kerem sahibi Allah'ım! Senin şanın çok yücedir) denir.

Namazın farzları 12 dir.

Namazın dışındaki şartları farzları 6 dır (Namaza başlamadan önce)

1. Hadesten taharet: Abdest almak (cünüpse gusül etmek)
2. Necasetten taharet: Bedeni, elbisesi, namaz kılacağı yer temiz olmalı
3. Setr-i avret: Avret yerini örtmek (Erkelerde; Göbeği ile dizkapağının altına kadar olan kısım avret mahali dir.)
4. İstikbal-i Kible: Kibleye karşı dönmek
5. Vakit: Namaz vaktinin girdiğini bilmek
6. Niyet: Hangi namazı kılacağına niyet etmek

Namazın içindeki şartları farzları 6 dır (Namaza başladıktan sonra)

1. İftitah tekbiri almak; Allahüekber diyerek namaza başlamak
2. Kıyam; Ayakda durmaktır.
3. Kıraat; Kur'an dan bir miktar okumaktır.
4. Rükü; Eller dizlere ulaşacak kadar eğilmektir.
5. Secde; Alın ve burnun yere degecek şekilde temas etmesi elleri,dizleri, ayakları yere koymak sureti ile secde etmek.
6. Ka'de-i ahire; Namazın sonunda "Ettehiyyatü"duasını okumak dır.

Namazın Vacibleri

Namaza "Allahu Ekber"sözü ile başlamak. Farz namazların ilk iki rek'atında, nafil namazların her rek'atında Fatiha suresini okumak. Farz namazların ilk iki rek'atında,vitir ve nafil namazların her rek'atında Fatihadan sonra sûre veya ayet okuma. Fatihayı sureden önce okumak. Secdede alın ile beraber burnu da yere koymak. Üç ve dört rek'atlı namazların ikinci rek'atında oturmak. Namazlardaki birinci oturuş ile son oturuşlarda ettehiyyatü'yü okumak.

Cemaatle kılındığı zaman sabah, cuma, bayram, teravih ve vitir namazlarının her rek'atında, akşam ve yatsı namazlarının ilk iki rek'atında imamın fatiha ve sureyi açıktan, öğle ve ikinci namazlarında ise, gizlice okuması.

İmama uyan cemaatin fatiha ve sureyi okumayıp susması. Vitir namazında kunut tekbiri almak ve kunut dualarını okumak. Ta'dili erkân, yâni ayakta iken dosdoğru, rükûda dümdüz olmak (Kadınlar biraz meyilli dururlar), rükûdan kalkınca iyice doğrulmak, iki secde arasında tam oturmak. Namazın sonunda sağa ve sola selâm vermek.

Namazı Bozan Şeyler

Namazda konuşmak. Birşey yemek veya içmek. Kendi işiteceği kadar gülmek. Göğsünü kıbleden çevirmek. Dünyaya âit bir şeyden veya bir ağrıdan dolayı ağlamak "ah" demek. Öksürüğü yok iken öksürmeye çalışmak. (Elde olmayarak normal gelen öksürük namazı bozamaz.) Namazda bir iş yapmaya çalışmak. Bir şeye üfleme. Kur'an'ı, manası bozulacak şekilde yanlış okumak. Namazda abdesti bozulmak. Namazda örtünmesi gereken yerlerin açılması ve bu açılmanın bir rükûn yapacak kadar süre devam etmesi. Bir farzı bilerek veya bilmeyerek terk etmek. Çok veya aşırı bir davranışta bulunmak (üç kere bir yerini kaşımak). İmamdan ileri bir yerde durmak, Özürsüz bir saf kadar yürümek.

İki eliyle başındaki takkesini çıkarıp giymek. Başkasının sözü ile yerini değiştirmek. Necasetli yerde durmak veya necasetli yere secde etmek.

Namazın mekruhlardan bazıları

Namazda tadil-i erkanı (namazı yavaş sakın hareketleri tam ve eksiksiz yaparak) terk etmek. Başını döndürüp bakmak, başı bir tarafa eğmek. Secdede burnu yere değmemek. Esnerken ağzı kapatmamak. Özürsüz gözleri yummak. Üzerinde canlı resmi bulunan elbise ile namaz kılmak. Namaz kılanın önünden geçmek veya önünden geçilebilecek yere namaza durmak. Abdest sıkıştırırken kılmak. Secdeye inerken pantolonunu yukarı çekmek. Secdeye veya rükuya, imamdan önce başını koymak veya kaldırmak. Sağa-sola eğilmek, sallanmak. Özürsüz bir şeye bir yere veya bir şeye dayanıp kalkmak. Secdede bir ayağı kaldırmak. İkinci rekatta, birincide okuduğu âyeti tekrar okumak ondan evvelki bir âyeti okumak.

Namazın sünnetlerinden bazıları

Beş vakit namaz ile cuma namazı için ezan okumak ve kâmet getirmek erkekler için sünnettir. Namazın iftitah tekbirinde, vitir namazının kunut tekbirlerinde, elleri kulakların hizasına kaldırmak. Sübhâneke duasını okumak. Burada kadınlar ayaklarını bitiştirirler. Kıyamda elleri bağlamak. Her rek'atta, Fatiha sûresinden önce "Bismillahi'r- Rahmâni'r- Rahîm" demek. Fatiha sûresinin sonunda, imamın ve ona uyanların "Amin" demesi. Rükûya varırken "Allâh-ü Ekber" demek. Rükûda dizlerini ve ellerin parmaklarını açık olarak tutmak (Kadınlar parmaklarını açmaz ve dizlerini kavramazlar, sadece ellerini dizleri üzerine koyarlar). Rükûda dizlerini ve dirseklerini kırmamak (Kadınlar rükûda dizlerini biraz bükük bulundururlar)

.Rükûda üç kere "Sübhâne Rabb'ie'l-azîm" demek. Rükûdan kalkarken "Semi Allahü-limen hamideh" demek. Rükûdan doğrulunca "Rabbenâ leke'l-hamd" demek. Secdede üçer kere "Sübhane Rabbiye'l-alâ" demek.

Sehiv Secdesi Nedir, Hangi Hallerde ve Ne Zaman Yapılır?

- Namazda farzlardan birinin unutulması geciktirilmesi.
- Vaciblerden birinin unutulması veya unutulması yapılmaması hallerinde sehiv secdesi yapılır.

Namazdaki bu eksikliği gidermek için namazın sonunda sehiv secdesi yapmak vacibdir. Farzlardan birinin unutulması veya bile bile yapılmaması hâlinde namaz bozulacağı için sehiv secdesi ile tamamlanamaz, namazın yeniden kılınması gerekir. Vaciblerden herhangi birinin bilerek terkedilmesi durumunda sehiv secdesi yapılmaz, namazın yeniden kılınması gerekir.

Sehiv Secdesi Nasıl Yapılır?

Namazın son oturduğunda yalnız Ettehiyyatü okunarak sağ tarafa selam verildikten sonra: "Allahü Ekber" diyerek secdeye varılır. Burada üç kere "Sübhâne Rabbiye'l-â'lâ" denilir. Sonra "Allahü Ekber" denilerek kalkılıp oturulur, tekrar "Allahü Ekber" diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere "Sübhâne Rabbiye'l-â'lâ" söylenir ve "Allahü ekber" diyerek kalkılıp oturulur. Bu oturuşta, "Ettehiyyatü, Allahümme salli, Allahümme bârik ve Rabbenâ âtinâ..." duaları okunarak önce sağa, sonra sola selâm verilir. Buna sehiv secdesi denir.

Tilavet Secdesi: Kur'ân-ı Kerim'de ondört yerde, secde ayeti vardır. Kur'ân'da ondört yerde geçen secde ayetlerinin okunması veya işitilmesi halinde yapılan secdeye tilavet secdesi denir. Bunlardan birini okuyan veya işitenin, manasını anlamasa da, bir secde yapması vacibdir. Secde ayetlerini yazan, heceleyen secde yapmaz.

Bir mecliste, aynı secde ayeti birden fazla okunursa bir secde yapmak yeterlidir.

Tilavet secdesinin yapılışı: Namaz dışında secde ayetini okuyan veya secde ayetini işiten kişi, tilavet secdesine niyet ederek abdestli olarak, kıbleye karşı ayakta durup, elleri kulaklara kaldırmadan "Allahü ekber" diyerek secdeye gider. Üç defa "sübhâne rabbiye'l-a'lâ" dedikten sonra tekbir alarak secdeden kalkar ve "**Semi'nâ ve ata'nâ gufrâneke rabbenâ ve ileyke'l-masîr**" der. (Bakara, 2/286)

Niyet şarttır. Niyetsiz sahih olmaz. Secde âyetini işiten cünüp veya abdestsiz kimse, temizlendikten sonra tilavet secdesi yapar. Bir oturumda, bir secde âyetini birkaç defa okuyan ve işiten, hepsi için bir secde eder. Bir oturumda ne kadar secde âyeti okunmuşsa, o kadar tilavet secdesi gerekir. Mesela üç secde âyeti okunursa, üç secde gerekir.

Cuma Namazı, dördü (4) ilk sünnet, ikisi (2) farz ve dördü de (4) son sünnet olmak üzere on (10) rek'attır. Cuma günleri öğle vaktinde kılınır ve o günün öğle namazının yerine geçer. Cuma namazının farzı cemaatle kılınır. Tek başına kılınmaz. Cuma namazının bir kimseye farz olması için, müslüman, akıllı ve erginlik çağına gelmiş olmaktan başka altı şartın daha bulunması gerekir.

Erkek olmak (Kadınlara farz değildir.) Hür ve serbest olmak. Mukîm olmak. (Yani misafir olmamak) Sağlıklı olmak. (Cuma namazına gidemeycek şekilde hasta olmamak) Kör olmamak. Ayakları sağlam olmak

Bu şartlar kendisinde olmayan kişiye cuma namazı farz değildir. Ancak bu durumda olan bir kimse câmiye gidip cumayı kılsa o günün öğle namazının yerine geçer.

Teheccüd Namazı: Yatsı namazından sonra daha uyumadan sonra kılınacak nafil namaza Salât-ı Leyl (Gece Namazı) denir. Bunun sevabı pek çoktur. Bir miktar uyuduktan sonra kalkılıp kılınırsa, "Teheccüd" adını alır. Pembeder

Efendimiz (sav) teheccüd namazına devam ederlerdi. Bu gece namazı iki rekattan sekiz rekata kadardır. Her iki rekatta bir selâm verilmesi daha faziletlidir.

Efendimiz (sav) şöyle buyurmuştur: "Gece namazına devam ediniz. Zira bu sizden önceki salihlerin ibadetidir. Çünkü gece ibadeti, Allah'a yakınlık günahlara kefarete olup insanı bedeni hastalıklardan korur ve günahlardan uzaklaştırır."

Bir hadis-i şerifde: "Her kim geceleyin uyanır, hanımını da uyandırır, iki rekât namaz kılarlarsa, Yüce Allah'ı çok zikreden erkekler ile kadınlardan yazılırlar," buyurulmuştur.

Duha (Kuşluk) Namazı: Güneş doğup bir miktar yükseldikten sonra, istivâ zamanına kadar iki, dört, sekiz veya on iki rekât namaz kılınır ki, bu mendubdur. Bu Peygamber Efendimizin mübarek işi ile sabittir. Bunun sekiz rekât kılınması daha faziletlidir. Bunun en iyi vakti, gündüzün dörtte biri geçtikten sonradır.

Resûlullah (sav) şöyle buyurur: "Her gün sizin her bir mafsalinız⁴² (eklem) için bir sadaka vermeniz gerekir. Her tesbih bir sadakadır. Her tahmîd bir sadakadır. Her bir tehlîl bir sadakadır. Emr-i bi'l-ma'ruf bir sadakadır. Nehy-i ani'l-münker de bir sadakadır. Bütün bunlara kişinin kuşlukta kılacağı iki rek'at namaz kâfi gelir."

Evvâbin namazı: Evvâb "tevbe eden, sığınan" anlamına gelir. Tevbe ve istiğfar ederek Allah Teâlâ'ya çokça yönelen kişi demektir. Bu namaz dört rekât olup akşam namazından sonra, dört veya ikişer rekât olarak kılınır.

Ammâr b. Yâsir (r. anhümâ)'den şu hadis rivayet edilmiştir: "Her kim akşam namazından sonra altı rekât namaz kılsa denizin köpükleri kadar da olsa Allah Teâlâ onun günahlarını mağfiret eder."

Efendimiz sav: "Bir kimse Akşam namazından sonra hiç konuşmadan altı rekât namaz kılsa, o namaz (sevap bakımından) on iki senelik ibadete denk olur. demiştir.

Cemaatle namaz kılınırken imama sonradan uyan kimse namazını nasıl tamamlamalı?

-Cemaatle namaza sonradan yetişmede, herhangi bir rekât için rükû yapıp yapılmaması esas alınır.

- İmam, rükûdan kalkmadan önce yetişerek, çok kısa bir süreliğine de olsa, (en az bir defa subhâne rabbbiyel azim deme süresinde) imamla birlikte rükû yapan kimse o rekate yetişmiş olur. Dolayısıyla bu rekâtle ilgili herhangi bir işlemi kaza etmesi gerekmez. Mesela, imama ilk rekâtın rükûsunda yetişen kimse, namaza daha başında yetişmiş demektir.

- İmam rükûdan kalktıktan sonra cemaata yetişen kimse, o rekâtı bütünüyle kaçırmış olur, secdeleri imamla birlikte yapar, sonraki rekâta kalkar. İmamla birlikte üç rekât kıldıktan sonra kaçırdığı bir rekâtı imam selam verdikten sonra tamamlar.

-Geç kalan kılamadığı rekât veya rekâtları, kural olarak boş geçmiş kabul ederek, imamın sağ tarafına/ilk selâmından sonra, kendisi selâm vermeyip 'Allahu ekber' diyerek kalkar.

- İmama sonradan uyan kimsenin kaçırmış olduğu rekâtlar ilk rekâtlar olduğu için, imamdan sonra kılınacak olan rekâtlar namazın ilk rekâtları olur. Bu nedenle, tek başına namaz kılarken ilk rekâtta neler okunuyorsa, imam selam verdikten sonra kılınacak rekâtlarda da ona göre okuma yapılmalıdır, sübhaneke duası okunur, ardından euzu besmele

⁴² Gelenk

çekilerek Fatiha ve zammı sûre okunur. İmam selamından sonra (varsa) kılınacak ikinci rekâta da zammı sûre okunmalıdır. Çünkü bu da namazın ikinci rekâti yerine geçmektedir.

Sabah namazının ikinci rekâtına yetiştim: Sabah namazının ikinci rekâtında imama uyan kimse, tekbir alıp susar. Son oturuşta et-Tehiyâtü'yü okur, imam selâm verince ayağa kalkar ve imamla birlikte kılmadığı ilk rekâti kılmaya başlar. Sübhaneke'den, eûzü ile besmeleden sonra Fâtiha ile bir miktar daha Kur'an okur, rükû ve secdelerden sonra oturup Tahiyât ile Salavatı ve Rabbenâ âtinâ dualarını okuyarak selâm verir.

Öğle namazının son rekâtında cemaate yetiştim: Kişi, dört rekâtlı namazlardan birinin dördüncü rekâtında imama uysa, (ayakta ya da rükûya yetişerek imama uysa) imam ile teşehhüde⁴³ oturduktan sonra kalkar, Sübhaneke, eûzü besmele, Fatiha ve bir miktar Kur'an okur. Rükû ve secdelerden sonra oturur. Yalnız Tahiyât'ı okur. Ondan sonra kalkar. Besmele ile Fatiha'yı ve bir miktar daha Kur'an ayetlerini okur. Sonra rükû ve secdelere varır, oturmaksızın kalkar. Yalnız besmele ve Fatiha ile bir rekât daha kılarak son oturuşu yapar. Tahiyât'ı, salavatları ve duaları okuyup selâm vererek namazını tamamlar.

Akşam namazının son rekâtında imama yetiştim: Akşam namazının son rekâtını imamla birlikte kılan kimse, imam selam verdikten sonra ayağa kalkar. Sübhaneke, eûzü besmele, Fatiha ve bir miktar daha Kur'an-ı Kerim okur. Rükû ve secdelerden sonra oturur ve yalnız Tahiyât'ı okur. Sonra "Allahu ekber" diyerek ayağa kalkar, yalnız besmele ile Fatiha ve bir miktar daha Kur'an-ı Kerim okuyarak rükû ve secdeleri yapar. Son oturuş yaparak selâm ile namazdan çıkar.

İkinci namazının ikinci rekâtından itibaren cemaate uydum: Kişi, dört rekâtlı namazların ikinci rekâtında imama uyacak olsa, üç rekâti imamla kılmış olur. Teşehhüdden sonra imam selâm verince ayağa kalkar. Sübhaneke'yi, besmeleyi, Fatiha'yı ve okuyacağı ayetleri okur. Rükû ve secdelere varıp son oturuşu yapar. Selâm verip namazını tamamlar.

Yatsı namazının üçüncü rekâtında imama yetiştim: Kişi, dört rekâtlı namazların üçüncü rekâtından başlayarak imama uysa, imamla beraber son oturuşta yalnız Tahiyât'ı okur. İmam selâm verdikten sonra kalkar, Sübhaneke, eûzü besmele, Fatiha ve bir miktar daha Kur'an okur. Rükû ve secdelere varır, sonra kalkar yalnız besmele ile Fatiha'yı okur. Biraz daha Kur'an-ı Kerim okur. Yine rükû ve secdelere gider. Teşehhüde oturur. Tahiyât'ı, salavatları ve Rabbena âtinâ duasını okuyarak selâmla namazını tamamlar.

Cemaate imam dördüncü rekâtın rükûsunu tamamladıktan sonra yetiştim: Cemaatle kılınmakta olan herhangi bir namazın son rekâtına, imam rükûdan kalktıktan sonra katılan bir kimse, imamla beraber hiç rekât kılmamış sayılır. Bu durumda imam selâm verdikten sonra (selâm verilmeden) kalkılıp, bütün rekâtlar kılınır (tek başına, namaza yeni başlamış gibi). Kişi buna rağmen, cemaatle namaz kılmış gibi sevap alır.

⁴³ Die Schahada sagen

Namaz Terimleri:

Salât: Namaz demektir. Çoğulu "Salâvat" dır. Salât, sözlükte dua manasındadır. Din deyiminde, bildiğimiz ibadetten, erkân ve zikirlerden ibarettir. Namaz kılana, "Musalli" denir.

Tekbir: "Allahü Ekber" demektir.

Kıyam: Ayakta durmaktır.

Kıraat: Kur'an-ı Kerim'den bir miktar okumak demektir

Rüku: Sözlükte eğilmek demektir, namazdaki okuyuştan sonra eğilerek baş ve sırtı düz bir şekilde getirmektir.

Kavme: Rüku halinden doğrulup da bir defa "Sübhane Rabbiyel' azim" diyecek kadar ayakta durmaktır.

Secde: Namaz kılarken yere eğilerek yüzün bir kısmını, Yüce Allah'a saygı için yere koymaktır.

Celse: İki secde arasında bir defa "Sübhane Rabbiyel azim" diyecek kadar oturmaktır.

Ka'de: Namazda teşehhüd için, "Ettahiyatü lillâhi"yi okumak için oturmaktır.

Rekat: Namazın bölümlerinden her biri demektir. Bir namazda kıyam, rüku ve iki secdenin toplamı bir rekattır.

6.5. İstifade edilen Kaynaklar

Abdülhakim Yüce – Gece ibadeti

Ali Balkan - Namaz Aşıkları

M. Fettah Resuloğlu – Niçin ibadet etmeliyiz

Mehmet Akar – Namaz'a Dikkat

7. Sahabe Sevgisi

7.1. Sahabe Kavramı Ve Önemi

Sahâbe ve Ashâb “Peygamber Efendimizin arkadaşları” demektir. Biz onlara, “Peygamberimizin kıymetli arkadaşları” anlamında ‘Ashâb-ı Kirâm’ da deriz. Efendimizin sadece bir arkadaşından söz ederken Sahabî ifadesini kullanırız.⁴⁴

Terim olarak sahabi: “Resûl-u Ekrem’i (sallallahu aleyhi ve sellem) peygamberliği sırasında mü’min olarak gören, O’nunla görüşen, O’nunla konuşan ve Müslüman olarak vefat eden” kimseye denir. İslâm âlimlerinin çoğu sahabeyi böyle tarif etmişlerdir. Buna göre bir kimsenin sahabi olabilmesi için,¹

a. Hz. Peygamber’i (sallallahu aleyhi ve sellem) Müslüman olarak görüp sohbet etmesi.

b. Hz. Peygamber’i peygamberliği döneminde görüp sohbet etmesi.

c. Müslüman olarak vefat etmesi lazımdır.

Onlar, güzel dinimizi Allah’ın elçisinden öğrendiler. Resûlullah’ı kendilerine model aldılar. Onun gibi yaşamaya, onun sözlerini ve davranışlarını kendilerinden sonraki nesle aynen aktarmaya çalıştılar. Bu gayretlerinden dolayı Peygamber Efendimiz, sahabe neslinin insanların en hayırlısı olduğunu bildirdi. Sahabeye hakaret edilmesini kesinlikle yasakladı. Ve hiç kimsenin onlar gibi olamayacağını şöyle anlattı: “Bir kimsenin Uhud Dağı kadar altını olsa, ve hepsini Allah rızâsı için dağıtsa, yine da sahabenin verdiği küçücük bir sadaka kadar sevap kazanamaz.”¹

Sahabe neslini Allah Teâlâ (c.c.) da övdü. Kur’ân-ı Kerîm’de onların “Ümmetin en hayırlısı” olduğunu haber verdi. (Ali-İmran 3/110)¹

Muhacir sahâbîlerin: Cenâb-ı Hakk’ın rızasını kazanmak için Allah’a ve

Resulüne yardım ettiklerini; onlara kucak açan Ensarın ise: imanını benliklerine sindirdiklerini, yanlarına hicret edenlere muhabbet beslediklerini, ihtiyaç içinde olsalar bile muhâcir kardeşlerini kendilerine tercih ettiklerini dile getirdi. (Haşir/8-9)¹

Sahâbîler; Efendimizin en yakın yol arkadaşları ve bizim de örnek alacağımız/almamız gereken rol model insanlardır.

Peygamber Efendimizi kendimize nasıl model alacağımızı ve güzel dinimizi nasıl yaşayacağımızı bize onlar öğrettiler. İyi Müslüman olmak için Allah’ın Resûlûnû ve onun izinden giden Ashâb-ı Kirâm’ı örnek almak şarttır.

Biz, Allah’ın Resûlû’nû ve onun izinde giden sahabe neslini kendimize model alıp onlar gibi yaşamaya gayret edeceğiz. Kıyamete kadar gelecek Müslümanlar da öyle yapacaktır. İnşallah bu silsile böylece devam edip gidecek, her devirde güzel yaşayışıyla genç nesillere örnek şahsiyetler çıkacak, onların yaşama tarzı ve hayata bakışı sonraki nesillere yön ve şekil verecektir.¹

7.1.1. Hilâfet & Halife Kavramı ve 4 Büyük Halife

Hilâfet, kelime anlamıyla, başkasının yerine onun adına görev yapmak veya tasarruflarda bulunmak demektir. Halife ise, başkası tarafından kendi adına iş görmek üzere görevlendirilen kişiye denir.

⁴⁴. Prof. Dr. M. Yaşar KANDEMİR, “Sahabeden 101 Hatıra”, S. 11,12,13

Başkasının adına görev yapmanın veya tasarruflarda bulunmanın ise birkaç nedeni vardır. Ya yerine görev yapılan kimsenin aciz olması söz konusudur, veya halife olarak tayin edilen kimsenin değerini yükseltme amacı güdülmüştür. Yerine görev yapılan kimsenin hazır olmaması ya da ölümü durumunda hilafet, Hz. Peygamber (s.a.s.)'in risalet dışında kalan görevlerini yüklenmek demektir.

Dört büyük Halife ;

- Hz. Ebû Bekir (r.a.) (ö. 634),
- Hz. Ömer (r.a.) (ö. 643),
- Hz. Osman (r.a.) (ö. 655).
- Hz. Ali (r.a.) (ö. 660),

7.1.2. Aşere-i Mübeşşere (Cennetle Müjdelenen 10 Sahabi)

Aşere-i Mübeşşere: Hayatta iken Hz. Peygamber (a.s.) tarafından Cennet'le müjdelenen ashabin ileri gelenlerinden on kişi için kullanılan bir tabirdir.

Kur'an-ı Kerîm'de bu hususta herhangi bir delil mevcut olmamakla birlikte,

Resulullah'ın sahîh hadisleriyle sabit olan bu ashabin Cennetlik oluşları, İslâm'ın genel prensipleri dahilinde gayet tabii bir olaydır. Aşere-i Mübeşşere tabirinin yanısıra "elmubeşşirun bi'l-Cenneh" tabiri de bu sahabeler hakkında kullanılmıştır. Bu meşhur on sahabi şunlardır:

- Hz. Ebû Bekir (r.a.) (ö. 634),
- Hz. Ömer (r.a.) (ö. 643),
- Hz. Osman (r.a.) (ö. 655).
- Hz. Ali (r.a.) (ö. 660),
- Hz. Abdurrahman b. Avf (r.a.) (ö. 652),
- Hz. Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh (r.a.) (ö. 639),
- Hz. Talha b. Ubeydullah (r.a.) (ö. 656),
- Hz. Zubeyr b. Avvam (r.a.) (ö. 656),
- Hz. Sa'd b. Ebi Vakkâs (r.a.) (ö. 674),
- Hz. Said b. Zeyd (r.a.) (ö. 671)

7.2. Hz. Ebû Bekir (r.a.)

Hz. Ebûbekir (r.a.), 573 senesinde Mekke'de doğdu. İslâm'dan önceki 38 yıllık hayatında dahî içki kullanmamış, putlara tapmamış, dâimâ nezih ve örnek bir şahsiyet sergilemiştir. Allah Resûlü, Peygamberliğini îlân ettiğinde, hemen îmân etmiştir.

7.2.1. Peygamberimizin En Sevgili Dostu

Hz. Ebûbekir, Allah Teâlâ'nın ve O'nun en sevgili Resûlü'nün en sevgili dostudur. Kur'ânî ifâde ile; "İkinin İkincisi"dir. Canıyla, malıyla ve âilesiyle Peygamber Efendimiz'in etrâfında âdeta pervâne olmuş, ömrünü ve bütün varlığını İslâm'ın muhâfazası ve yayılması için harcamıştır.

Ashâb-ı kirâm, Ebûbekir Efendimiz'in kıymetini bilir; "Onu kızdırırsak, Resûlullah gazaplanır, Resûlullah gazaplanınca da Cenâb-ı Hak gazap eder ve biz helâk oluruz!" diye ona karşı çok dikkatli davranırlardı. Efendimiz ona şu ebedî müjdeyi vermişlerdi:

"-Ey Ebûbekir! Ümmetimden Cennet'e ilk girecek kişi olman sana kâfi değil midir?!"

7.2.3. Hz Ebu Bekir (r.a.) Neden Sıddık Denmiştir?

Fahr-i Kâinât Efendimiz, İsrâ ve Mîrac hâdisesini Kureyş müşriklerine haber vereceği zaman:

"-Ey Cebrâîl! Kavmim beni tasdîk etmez!" dedi. Cebrâîl (a.s.):

"-Ebûbekir Sen'i tasdîk eder. O sıddıktır." buyurdu.

Nitekim müşrikler, Mîrac hâdisesini duyduklarında, derhâl Hazret-i Ebûbekir'e koştular:

"-Arkadaşın, bir gece içinde Mescid-i Aksâ'ya gittiğini, oradan da göklere çıkıp sabah olmadan tekrar Mekke'ye geldiğini söylüyor. Bakalım buna ne diyeceksin?" dediler. Hazret-i Ebûbekir:

"-O ne söylüyorsa doğrudur! Çünkü O'nun yalan söylemesine imkân ve ihtimâl yoktur! Ben, O'nun her getirdiğine peşinen inanırım..." dedi. Müşrikler tekrar:

"-Sen O'nu tasdîk ediyor ve bir gecede Beytü'l-Makdis'e gidip geldiğine inanıyor musun?" dediler. Hazret-i Ebûbekir:

"-Evet! Bunda şaşılacak ne var? Vallâhi O bana, gece veya gündüzün herhangi bir vaktinde kendisine Allah'tan haber geldiğini söylüyor da ben yine O'nu tereddütsüz tasdîk ediyorum." dedi.

Daha sonra Ebûbekir, o sırada Kâbe'de bulunan Peygamber Efendimiz'in yanına gitti. Olanları bizzat Efendimiz'in mübârek fem-i saâdetlerinden dinledi ve:

"-Sadakte (doğru söyledin) yâ Resûlâllah!.." dedi. Allah Resûlü de, O'nun bu tasdîkinden gâyet memnun kalarak cihânı aydınlatan tebessümüyle Hazret-i Ebûbekir'e:

"-Ey Ebûbekir! Sen «Sıddık»sın!.." buyurdular.

Sevr Mağarası:Hicret esnâsında Sevr Mağarası'na doğru giderken Hazret-i Ebûbekir, Fahr-i Kâinât Efendimiz'in kâh önünde, kâh arkasında yürüyordu. Allah Resûlü:

"-Ey Ebûbekir, niçin böyle yapıyorsun?" diye sordular. Hazret-i Ebûbekir:

"-Yâ Resûlâllah! Müşriklerin arkanızdan yetişebileceğini düşünüyorum, arkadan yürüyorum; ileride pusu kurup bekleyebileceklerini düşünüyorum, önünüzden yürüyorum!" dedi.

Daha sonra Sevr Mağarası'na ulaştılar. Ebûbekir (r.a.):

"-Yâ Resûlâllah! Ben mağarayı temizleyinceye kadar, Siz burada bekleyin!" dedi ve mağaraya girdi. Mağaranın içini temizledi. Eliyle yokluyor, bir delik bulduğunda hemen elbisesinden bir parça kesip orayı kapatıyordu. Bunun üzere üst elbisesinin tamamını deliklere tıkadı, sadece bir delik kaldı. Ona da topuğunu koyduktan sonra:

"-Artık gelebilirsiniz ey Allâh'ın Resûlü!" dedi.

Hiz. Ebûbekir'in üst kısmında elbise olmadığını fark eden Allah Resûlü:

“–Elbisen nerede, ey Ebûbekir?” diye hayretle sordu.

Hiz. Ebûbekir de yaptıklarını anlattı. Bu âlicenap davranış karşısında son derece duygulanan Allah Resûlü, mübârek ellerini kaldırarak Ebûbekir için duâ ettiler.

Resûlullah da gelip onun yanına oturdu. Mübarek başını mağara arkadaşının dizine dayayarak uyudu. Biraz sonra Hiz. Ebû Bekir, ayağında müthiş bir sızı hissetti. Acısından âdetâ ciğeri yandı. Ama onun fedakârlığının ölçüsüne bakın ki, Resûlullah'ı uyandırmamak için yerinden hiç kıpırdamadı. Fakat acının tesiriyle gözlerinden yaş geldi. Resûlullah mübarek yüzüne düşen bu damlalarla uyandı:

“Ne oldu, ey Ebû Bekir?” dedi. Ebû Bekir:

“Anam babam sana feda olsun, yâ Resûlallah! Ayağımı bir şey soktu!” dedi.

Maddi ve manevi dertlerin dermanı olan Resûlullah, mübarek tükürüğünü ısırılan yere sürdüğü anda Hiz. Ebû Bekir'in ağrısı sızısı hemen kesiliverdi. Bu büyük fedakârlık karşısında duygulanan Peygamberimiz, duygularını şöyle dile getirdi:

“Ey Allah'ım! Ebû Bekir'in derecesini kıyamet günü benimle beraber eyle.”

Müşrikler, mağaraya yaklaşırlarken endişeye kapılan Hazret-i Ebûbekir Sıddîk, Resûlullah Efendimiz'e:

“–Ben öldürülürsem, nihâyet bir tek kişiyim, ölür giderim. Fakat Sana bir şey olursa, o zaman bir ümmet helâk olur.” diyordu.

Peygamber Efendimiz ayakta namaz kılıyor, Ebûbekir (r.a.) de gözcülük yapıyordu. Bir ara:

“–Mekkeliler Sen'i arayıp duruyorlar. Vallâhi ben kendim için endişelenmiyorum. Fakat Sana zarar vermelerinden korkuyorum.” dedi. Resûl-i Ekrem Efendimiz ise:

“–Ey Ebûbekir! Mahzûn olma! Hiç şüphesiz Allah bizimle beraberdir!” buyurdular.

Hiz. Ebûbekir orada dolaşıp duran müşriklerin ayaklarını görünce de:

«–Ey Allâh'ın Resûlü! Eğer şunlardan biri eğilip aşağıya bakacak olursa mutlakâ bizi görür!» dedi. Resûlullah ise:

“–Üçüncüleri Allah olan iki kişiyi sen ne zannediyorsun, ey Ebûbekir?!” buyurdular

Allah Rasûlüne karşı Sevgisi: Bir gün Hiz. Ebûbekir, Kâbe'de insanları Allâh'a ve Resûlü'ne îmân etmeye çağırıyordu. Buna öfkelenen müşrikler, Hiz. Ebûbekir'le mü'minlerin üzerine yürüyüp onları şiddetle dövmeye başladılar. Hele fâsık Utbe, Hiz. Ebûbekir'in üzerine çıkıp çiğnedi, yüzünü demir tabanlı ayakkabılarıyla tekmeledi. Hiz. Ebûbekir'in her tarafı kan revân içinde kaldı. Kabîlesi Teymoğulları, Hiz. Ebûbekir'i müşriklerin elinden zorla kurtarıp baygın bir hâlde evine götürdüler. Öleceğinden korkuyorlardı.

Hiz. Ebûbekir, ancak akşama doğru kendine gelebildi ve ilk olarak binbir zahmetle:

“–Resûlullah nasıl, iyi mi?” diye sordu. Annesi Ümmü'l-Hayr sürekli:

“–Bir şeyler yiyip-içsen!” diye ısrar ediyor, Hiz. Ebûbekir ise, sanki onu hiç duymuyormuş gibi:

“–Resûlullah ne yapıyor, ne hâldedir?” diye sorup duruyordu.

Annesi oğlum Rasulullah iyidir sen bşeler yiyip içsen deyince o da Allah Rasûlünü görmeden asla dedi.

Gece olunca, binbir güçle ve gizlice Dâru'l-Erkâm'a gidip Resûlullah'ı görünceye kadar hiçbir şey yiyip içmedi.

Peygamber Efendimiz'i görünce de hemen dizlerine kapanıp:

“-Anam-babam Sana fedâ olsun yâ Resûlâllah! Benim hiçbir sıkıntım yok. O habis fâsik beni biraz hırpaladı, o kadar!” dedi.

Hz Ebubekir’in (r.a.) İbadet Aşkı

Müşrikler, Hz. Ebûbekir’in Kâbe’de ibadet etmesine müsâade etmedikleri için, o da evinin önünde bir namazgâh edinmişti. Orada namaz kılıp Kur’ân okumaya başladı. Rikkat-i kalbiyye sahibi, yufka yürekli bir zât olduğu için, Kur’ân-ı Kerîm’i okurken hüzünlenir, gözyaşlarına mânî olamazdı. O, Kur’ân-ı Kerîm’i böyle derin bir vecd içinde okurken müşriklerin çocukları ve kadınları, etrâfında toplanıp hayran hayran dinlemeye başladılar. Bu hâl, Kureyş müşriklerini korkuttu. Buna mânî olmak için uğraştılar. Ebûbekir (r.a.) ise Allâh’ın himâyesine sığınarak ibadetlerine devam etti.

Ebû Bekir’in (r.a.), Müslüman olduğunda 40 bin dirhem serveti vardı. Hepsini İslam davasına harcanmak üzere Peygamberimizin emrine verdi. Hz. Ebû Bekir bir yandan fikriyle, ikna ve ispat kabiliyetiyle İslam’ı durmadan tebliğ ediyor, diğer taraftan da fakir Müslümalara maddi yardımlarda bulunuyordu. Onun vasıtasıyla Mekke ileri gelenlerinin pek çoğu İslam’a girme şerefine ermiştir.

7.2.4. Hz. Ebûbekir’in (r.a.) Namaz Kıldırması

Hz. Ebû Bekir, müminlere 17 vakit namaz kıldırdı. Hattâ bir sabah namazında da Peygamber Efendimize imamlık yapma şerefine erdi. Allah Resûlü son günlerinde hastalığının ağırlığı sebebiyle mescide çıkamamıştı. Cemaate namaz kıldırması için de Hz. Ebûbekir’i imam tâyin etmişti. Fakat bir ara kendisini iyi hissederek mescide çıktı.

Resûlullah ruhunu teslim ettiğinde, Ebû Bekir (r.a.) başka bir yerde idi. Halk toplanmış, ağlaşıyordu. Ebû Bekir (r.a.) haberi alıp geldiğinde, kimseyle konuşmadan doğruca Resûlullah’ın bulunduğu odaya girdi. Yüzündeki örtüyü kaldırdı, alnından öptü. Bizler Allah’ın kullarıyız ve O’na döneceğiz. Anam babam sana feda olsun! dedi.

Hz. Ebû Bekir, Ashâb’ın ileri gelenlerinin yaptıkları konuşmalardan sonra ittifakla “Resûlullah’ın halifesi” seçildi. Çünkü herkes onun Resûlullah (a.s.m.) yanındaki yerinin herkesten önde olduğunu biliyor ve takdir ediyordu. Toplamda iki buçuk yıllık halifelik yaptı. Vefat ettiğinde Efendimizin yanına defnedildi.

7.3. Hz. Ömer (r.a.)

Resûlullah (a.s.m.) İslam’ın kuvvetlenmesi ve Müslümanların zulüm ve işkenceden kurtulması için çareler arıyordu. Bu maksatla, bir grup Müslüman’ın Habeşistan’a hicret etmesine izin veriyordu. Müşriklerin bir araya toplanıp Resûlullah’ın vücudunu ortadan kaldırma kararı aldıkları günlerdi... Müslümanlar ibadetlerini gizli olarak yapıyorlardı. Henüz Müslüman olanların sayısı 40’a ulaşmamıştı.

Resûlullah (a.s.m.), müşrikler arasında bulunan, güçlü kuvvetli ve halk arasında itibarlı iki Ömer’den birinin Müslüman olması için Allah’a duada bulundu ve şöyle niyaz etti:

“Allah’ım! İslam’ı Ebû Cehil bin Hişam veya Ömer bin Hattab’la kuvvetlendir!”

Ne gariptir ki, bu iki Ömer’den biri olan Ömer bin Hişam, diğer namıyla Ebû Cehil, Resûlullah’ı öldürecek olana 100 deve vaat ederken, Ömer bin Hattab da bu teklifi kabul edip Resûlullah’ı öldürmek üzere yola çıkıyordu...

Bütün hiddet ve şiddetini üzerinde toplamış, gidiyordu. Yolda yeni Müslüman olmuş Nuaym’a rastladı.

Nuaym:

“Nereye gidiyorsun böyle, ey Ömer!” dedi. Hz. Ömer celalliydi:

“Kureş’in arasına yeni din icat edip ayrılık düşüren Muhammed’in vücudunu ortadan kaldırmaya!” cevabını verdi.

Nuaym:

“Ey Ömer,” dedi, “kız kardeşin ve enişten de onun dinine girdi. Ondaki haberin var mı? Sen önce onları o dinden döndür.”

Ömer bir şaşkınlık ve tereddüt geçirdi. Sonra hışımla yolunu değiştirdi ve doğruca eniştesinin evine yöneldi. Ömer bin Hattab, kız kardeşinin evine gelince kapıda durdu ve içerden yanık sesle eniştesinin Kur’ân okuduğunu işitti. Hızla içeri daldı. Eniştesi ve kız kardeşi, okudukları Kur’ân sayfalarını hemen sakladılar. Ömer:

“Getirin bakayım okuduğunuzu!” dedi.

“Yok bir şey!” dediler. Ömer öfkeyle:

“Demek duyduğum doğruymuş, siz de ona uymuşsunuz!” dedi. Hemen arkasından eniştesinin yakasından tutup yere yapıştırdı! Kocasını kurtarmak isteyen kız kardeşi Fâtıma’yı, indirdiği darbelerle kanlar içinde bıraktı. Kız kardeşi hem ağlıyor, hem de Kelime-i Şehadet getirerek Müslümanlığını ilan ediyordu.

Bu acıklı manzara birden Ömer’in öfkesini dindirdi. Gazabının yerini bir acıma aldı. Yumuşak bir sesle:

“Getirin bakalım okuduğunuzu.” dedi. Fâtıma (r.anha) ondan, önce temizlenmesini istedi. Sonra da Tâhâ Sûresi’nin başından okumaya başladılar.

Kur’ân okudukça Ömer’in kalbinde dalgalanmalar oldu. Kur’ân’ın belagatı kalbine ılık ılık akmaya başladı. Daha fazla dayanamadan:

“Bu ne tatlı bir kelam!” dedi. Resûlullah’ın nerede olduğunu sorup öğrendi ve doğruca Dâr’ül-Erkam’ın evinin yolunu tuttu.

Resûlullah o sırada sahabilerle sohbet ediyordu. Hz. Hamza, Ömer’in gelişini gördü. Sahabiler endişeye kapıldı! Resûl-i Ekrem Efendimiz (a.s.m.) hiç telaş göstermeden:

“Bırakın gelsin.” buyurdu.

Hidayet güneşinin cazibesine kapılan Ömer, Kelime-i Şehadet getirip Müslüman olduğunu ilan etti. Peygamber Efendimiz ve orada bulunan sahabiler sevinçle tekbir almaya başladılar. Resûlullah’ın bir gün önce iki Ömer’den birinin Müslüman olması için yapmış olduğu dua kabul olmuştu...

Hz. Ömer, 40’ıncı Müslüman’dı. Artık o, cesaret ve kahramanlığını İslam davası uğrunda kullanacaktı.

Hz. Ömer’in (r.a.) ilmi hakkında Abdullah bin Mes’ud (r.a.) şöyle der:

“Hz. Ömer’in ilmi terazinin bir kefesine, yeryüzündekilerin ilmi de öteki kefesine konga, Ömer’in (r.a.) ilmi ağır basardı. O, aramızda Allah’ı en iyi tanıyan, Allah’ın kitabını en güzel okuyup anlayan ve dinde derin anlayış sahibi olandı. Hz. Ömer takva, ihlas ve ibadette de zirvedeydi. Bilhassa geceleri namaz kılıp gündüzleri oruç tutmayı pek severdi.

7.3.1. Hz Ömer (r.a.) ve Çoban Çocuk

Hz. Ömer (r.a.) bir gün çölde koyun otlatan bir çobanın yanına gitti... Baktı ki çoban 10-12 yaşlarında bir çocuk. Aralarında şöyle bi konuşma geçti.

– Bana şu koyunlardan biraz süt verir misin? Çocuk tebessümle cevap verdi:

– İşte buna imkân yok... Hayır! Veremem... – Ama niçin?

– Şunun için ki bu koyunların sahibi ben değilim bunları ücretle güdüyorum. Efendim bana sütü ne yaptığımı sorar...

– Koyunun sütü yoktu veya döküldü der, efendini kandırırın!

Çocuğun yüzünde birden celâl şimşeği belirdi ve hiddetle sesini yükseltti:

– Ben belki efendimi bu sözlerle aldatabilirim... Ya sonra? Her an her hâlimize vâkıf olan ve şu anda da konuşmalarımızı işiten Rabbimi nasıl kandırabilirim. O'na nasıl cevap verebilirim? Söyler misin?

Çünkü ben O'nun kuluyum ve O'na döneceğim!...

Hazret-i Ömer radiyallâhu anh'ın gözleri yaşlarla doluverdi... Tam istediği gibi birini bulmuştu.

Onun adaletini gözler önüne seren bir başka misal:

Bir gün Halife Ömer, bir sahabiyle arasında çıkan ihtilaf sebebiyle hâkimin huzuruna çıktı. Hâkim, büyük sahabilerden Zeyd bin Sâbit'ti (r.a.). Zeyd'i bu vazifeye tayin eden de halifenin kendisiydi.

Zeyd bir an kendini halifenin ağırlığı altında hissedip “Şöyle buyurun.” diyecek oldu. Hz. Ömer hiddetlendi. Oraya bir davalı olarak gidiyordu. Hâkimse, kendisine ayrı bir yer gösteriyordu. Ömer (r.a.), parmağını hâkime doğru çevirerek şu ibretli ikazda bulundu:

“Huzurunda halife ile halktan birisi eşit olmadığı müddetçe, sen bu makama layık olamazsın! Hâkim, vazife başında iken halifenin değil, Allah'ın emrini ve hükmünü yerine getirmelidir.”

Müslüman olsun olmasın, Hz. Ömer'in yanında herkes rahatlıkla hakkını arayabilir, şikâyetini dile getirebilirdi. Hattâ gerektiğinde valileri bile kendisine şikâyet edebiliyorlardı. Hz. Ömer, şikâyetin kimin hakkında yapıldığına değil, haklı olup olmadığına bakardı.

Hz. Ömer, hilafeti zamanında sık sık Medine sokaklarında dolaşır, halkın durumunu kontrol eder, ihtiyaç sahiplerini tespite çalışırdı.

Bir gece dolaşırken bir evden çocuk ağlamaları işitti. Eve yaklaştı, kapıyı çaldı. İçerden yaşlı bir kadın çıktı. Hz. Ömer, çocukların niçin ağladığını sordu. Kadın, iki günden beri aç olduklarını, bundan dolayı ağladıklarını, onları avutup uyutmak için boş tencereyi karıştırıp durduğunu söyledi.

Hz. Ömer bu cevap üzerine irkildi. Kadıncağıza:

“Biraz bekle, ben hemen geliyorum.” dedi.

Hemen koşup bir miktar un ve yağ sırtladı. Hizmetçisi de yanındaydı. Torbayı taşımak için ısrar ettiyse de, Hz. Ömer:

“Kıyamet günü benim yükümü de taşıyacak mısınız?” diyerek onun isteğini reddetti.

Kadıncağzın evine vardığında Hz. Ömer nefes nefeseydi. Hemen yemek yaptı, çocukların karnını doyurdu. Çocuklar sevinç içinde gülmeye, oynamaya başladılar.

Bunu gören Hz. Ömer, kalbi rahatlamış olarak oradan ayrılırken, kadıncağzın:

“Allah senden razı olsun! Ömer'in makamına asıl sen layıksın.” dediğini işitti. Kadın, gece karanlığında gelenin halife olduğunu fark edememişti.

7.3.2. İslamın Şerefi Yetmez mi?

Hazret-i Ömer hilafeti zamanında, Şam şehrine gitmek icap etmişti. Ashab-ı güzinden bir cemaati de yanlarına alıp, Medine'den yola çıktılar. Hazret-i Ömer'in bir deveden başka bineceği yoktu. Mugire adlı bir köle vardı. Bir saat Hazret-i Ömer o deveye binerdi, bir saat de Mugire binerdi. Şam şehrine girecekleri vakit, deveye binmek sırası Mugire'de olup,

o biniyordu. Eshab-ı güzîn, Hazret-i Ömer'e gelip, efendim, bu saatte deveye siz binseniz dediler. Hazret-i Ömer, önce sıra benimdi, bu saat sıra Mugire'nindir. Deveye niçin ben bineyim diye sordu. Ashab-ı güzîn, Şam şehrine girilecektir. Şam şehrinin bütün ileri gelenleri, sizi karşılamaya gelirler. Onlar atlı, siz halife iken yaya yürümek münasip olmaz. Lütfunuzdan ümit ederiz ki, ricamızı makbul tutup, red etmeyiniz dediler. Hazret-i Ömer huzursuz olup, siz bu evhamdan kurtulmadınız mı? Bize İslam şerefi yetmez mi! İslam dininden daha büyük ve şerefli bir nimet var mıdır! Bu nimeti ve bu izzeti Allahü teâlâ bize ihsan etti. Dini İslam tacını başına koymak, kime müyesser olmuştur. Resulullahın getirdiği İslam elbisesini arkamıza giydirdi. Kelime-i şehadeti dilimize çırağ eyledi. Kur'an-ı azim ile kalbimizi münevver etti. İslamiyet'in kadrini acaba niçin anlamamışsınız ki, kendinizi halka, at ile, elbise ile göstermek istersiniz. Yalnız Habib-i ekremin ümmeti olmak şerefi bize yetmez mi, diye cevap verince, kimse bir şey diyemedi.

7.3.3. Bizi Bekleyen Bu Zat Kimdir

Hazret-i Ömer zamanında bir kervan, gece vaktinde Medine'ye geldi. Kervandakilerin hepsi kâfirdi. Konakladıkları gibi hepsi uyudular. Zira yorulmuşlardı. Hazret-i Ömer nöbetçi, koruma bırakmadan hepsinin uyumuş olduğunu görünce, bunların malları çalınırsa ben mesul olurum endişesiyle Abdurrahman bin Avf'ın yanına vardı. Ya Emir-el müminin! Bu vakitte ne işe geldiniz deyince dedi ki, ya Abdurrahman! Bir kervana uğradım. Konmuşlar ve hepsi uyumuşlar. Korktum ki, malları çalınır. Bunlar bize sığınmış oldular. Bana muvafakat et, varalım, onları bekleyelim. İki varıp beklediler. Sabah vakti oldu. Hazret-i Ömer (Es-salat, es-salat) deyip, seslendi. Uyandılar. Hazret-i Ömer, Bir daha böyle hiçbir yerde tedbirsiz (nöbetçisiz) uyumayın buyurdu ve dönüp, mescide geldi. Kervan halkından birisi, onun arkasından gitti. Karşılaştığı birisine Hazret-i Ömer'i kastederek, bizi sabaha kadar bekleyen bu zat kimdir diye sordu. Müslümanların halifesi, emir-ül müminin Ömer'dir cevabını aldı. O kişi varıp kervan halkına, bizi sabaha kadar bizzat bekleyen şahıs, Müslümanların halifesi Ömer'miş dedi. Kendi dinlerinde olmayanlara şefkat ve merhameti böyle ise ya Müslümanlara nasıldır! Demek ki, onun dini hak dindir dediler. Hepsi kalkıp, Hazret-i Ömer'in huzuruna geldiler ve Müslüman oldular.

7.4. Hz. Osman (r.a.) ve Hz. Ali (r.a.)

7.4.1. Hz. Osman (r.a.)

Peygamberimizin üçüncü halifesi, hayâ ve edep numunesi Hz. Osman, hayatta iken cennetle müjdelenen bahtiyarlardan biriydi. Hz. Ebû Bekir, ilk defa eski samimi dostlarını ziyaret ederek hak dini onlara anlatmaya başlamıştı. Bu dostlarından biri de Hz. Osman'dı. Hz. Osman yaradılıştan halim selim, iyi ahlaklı ve dürüst bir şahsiyetti. İslam'ı kabule müsait bir mizaca sahipti. Hz. Ebû Bekir'i dikkatle dinledi ve anlattıklarına büyük bir alaka duydu. Sonra da birlikte Resûlullah'ın huzuruna gittiler.

Hz. Osman, İslam'la şereflendiği sırada 34 yaşında idi. Hazreti Osman, ilk müslüman olanların beşincisidir. Müslüman olmadan önce ticâret ile uğraşır. Zengin bir tüccâr olup, mükemmel ve zarif bir cemiyet insanı idi. Genç, nüfuzlu bir tüccardı. Hâli vakti yerinde bir kimseydi. Müslüman olduğunu öğrenen amcası Hakem bin Ebi'l-As öfkesinden çıldırarak gibi olmuştu. Osman'ı bir direğe bağladı ve: "Bu dini terk etmedikçe sana hiç yiyecek vermeyeceğim!" dedi. Fakat ölüm pahasına da olsa, onun dininden dönmeyeceğini anlayan diğer akrabası araya girerek serbest bıraktırdılar.

İslamiyet gelmeden önce Ebû Leheb'in oğlu Utbe, Peygamberimizin kızı Rukiyye ile evliydi. Utbe, Peygamberimizin yeni bir dini tebliğ ettiğini öğrenince gelip Peygamber Efendimize (a.s.m.) hitaben:

“Senin kızını da, tebliğ ettiğin dini de istemiyorum!” demiş ve Hz. Rukiyye'yi boşamıştı. Bunun üzerine Hz. Osman, Rukiyye'ye talip olmuş ve onunla evlenmişti.

Müşriklerin zulmünden dolayı Habeşistan'a hicret eden 15 kişilik kabile arasında Hz. Osman ve Rukiyye de bulunuyordu. Resûlullah (a.s.m.), Hz. Osman'ın herkesten önce yola çıktığını duyunca şöyle buyurdu:

“Onların dostu ve hâkimi Allah'tır. Osman, Lût'tan (a.s.) sonra ailesiyle birlikte ilk hicret eden kimsedir.”

Hz. Osman, bir müddet Habeşistan'da kaldıktan sonra tekrar hanımıyla birlikte Mekke'ye döndü. Daha sonra da oradan Medine'ye hicret etti.

Hz. Osman'ın en bariz vasfı, edep ve hayâsı idi. Hz. Âişe'nin rivayetine göre, bir gün Resûlullah, üzerine bir örtü çekmiş olduğu hâlde istirahat ediyordu. O sırada Hz. Ebû Bekir kapıya geldi, içeri girmek için izin istedi. Resûlullah tavrında bir değişiklik yapmadan içeri girmesine izin verdi. Sonra soracağını sorup gitti. Daha sonra Hz. Ömer geldi, ona da aynı şekilde hâlini değiştirmeden izin verdi. Ondan sonra Hz. Osman, huzura girmek için izin istedi. Bu defa Resûlullah hemen doğruldu, toparlandı.

Bunun üzerine Hz. Âişe:

“Ey Allah'ın Resûlü!” dedi, “Ebû Bekir ve Ömer için toparlanmadığınız hâlde, neden Osman gelince hâlinizi değiştirdiniz?”

Allah Resûlü şöyle cevap verdi:

“Çünkü Osman çok hayâlî birisidir. Kendisinden meleklerin bile hayâ ettiği bir kimseden ben hayâ etmeyeyim mi?!”

Daha sonra Peygamberimiz, diğer kızı Ümmü Gülsüm'ü de Hz. Osman'a nikâhladı. Bundan sonra Hz. Osman “iki nur sahibi” manasında “Zinnûreyn” lakabıyla anıldı.

Ümmü Gülsüm'ün vefatından sonra da Peygamberimiz, “Eğer 40 tane kızım olsaydı, onları birer birer Osman'la evlendirirdim!” buyurarak, hayâ timsali olan damadını teselli etti.

Hz. Osman daha sonra yapılan Hayber Gazası'na, Mekke'nin Fethi'ne ve Hevazin Harbi'ne iştirak etti. Huneyn Gazası'nda, etten bir kale gibi Resûlullah'ı koruyan ve müdafaa edenler arasında Hz. Osman da (r.a.) vardı.

Hz. Osman, Tebuk Gazvesi'nde 1000 dinar para, 50 at ve 100 adet deve yardımında bulundu. Peygamberimiz onun bu cömertliği karşısında:

“Bundan sonra yapacağı hataların hiçbirisi Osman'a zarar vermez.” buyurarak onu müjdeledi.[7]

Hz. Osman, zenginliğin şükrünü eda etmek için muhtaçlara bol bol ikramda bulunur, fakat kendisi gayet mütevazî yaşardı.

Medine'de kıtlık olduğu bir sırada Hz. Osman, Şam'dan 100 deve yükü buğday getirtmişti. Sahabe-i Kirâm, satın almak için yanına koştular. Ancak o:

“Sizden daha iyi alıcım var. Sizden daha fazla kâr veren var.” dedi. Sahabiler bunu Hz. Ebû Bekir'e bildirip üzüldüklerini ifade ettiler.

Hiz. Osman'ın yanına vardıklarında Hiz. Ebû Bekir:

“Ey Osman, sahabiler sözlerine üzölmüşler. Ne dersin? Meselenin aslı nedir?”

Hiz. Osman şöyle cevap verdi:

“Ey Resûlullah'ın halifesi! Onlardan daha iyi alıcı olan biri, 1'e 700 veriyor. Biz de buğdayı 1'e 700 verene sattık.”

Hiz. Osman bu sözleriyle, kervandaki malını Allah yolunda sadaka olarak verdiğini ifade ediyordu.

Nitekim az sonra 100 deve yükü buğdayı Medine'de bulunan fakir sahabilere karşılıksız olarak dağıttıverdi. Hiz. Ebû Bekir buna çok sevindi ve Hiz. Osman'ı alnından öptü.

Hiz. Ali, Hiz. Fatıma'yla evleneceği zaman, düğün masrafı yapmak için zırhını satılığa çıkartmıştı. Pazarda Hiz. Osman'la karşılaştı. Hemen müjdeyi verdi. Sonra da mehir parası için zırhını satmak istediğini söyledi. Osman (r.a.) 480 dirheme zırhı satın aldı, parasını ödedi. Sonra Hiz. Ali'ye döndü ve şöyle dedi:

“Yâ Ali, Allah yolunda hizmet etmen için bu zırhı sana düğün hediyesi olarak veriyorum. Bu zırh ancak senin gibi bir İslam kahramanına layıktır.”

Hiz. Osman'ın en büyük hususiyetlerinden birisi de cömertliğiydi. Hiz. Osman, servetini Allah yolunda harcamaktan çekinmezdi. Bir defasında Müslümanlar içecek su bulmakta sıkıntı çekiyorlardı. Rûme Kuyusu'nun suyundan başka tatlı su bulamıyorlardı. Bu kuyu ise bir Yahudi'ye aitti. Suyu Müslümanlara çok pahalıya satıyordu. Bu durum Peygamberimizi (a.s.m.) çok üzüyordu. Sahabilerle beraber olduğu bir sırada:

“Rûme Kuyusu'nu kim satın alırsa, cennette de onun benzer bir kuyusu olacaktır.” buyurdu.

Hiz. Osman da oradaydı. Hemen harekete geçti. Yahudi'yi buldu. Kuyuyu satın almak istediğini söyledi. Yahudi kuyunun tamamını satmaya yanaşmadı. Çok yüksek bir fiyata yarısını sattı. Hiz. Osman sevinçle Peygamberimizin huzuruna çıktı. Kuyunun yarısını satın aldığı ve Müslümanlara vakfettiğini söyledi. Resûlullah (a.s.m.):

“Osman'ın hayrı ne güzel hayırdır!” buyurarak onu taltif etti. Sonra: “Yâ Osman, işimi bozdun” deyince Hazreti Osman kuyunun diğer yarısını da aldı. İlk yarısını onikibin dirheme almıştı, ikinci yarısını sekizbin dirheme aldı. Hepsini sebil etti.

Hiz. Osman'ın gerçekleştirdiği büyük ve tarihî hizmetlerinden birisi ve en mühimi, şüphesiz “Kur'ân-ı Kerim nüshalarının çoğaltılması” işidir. O sıralar Ermenistan ve Azerbaycan fethine katılmış olan sahabiler arasında Kur'ân-ı Kerim'i okuma hususunda bazı farklı görüşler ortaya çıkmıştı. Çünkü Irak ordusunda bulunanlar İbni Mes'ud'dan, Şam ordusunda bulunanlar da Ubey bin Kâb'dan Kur'ân okumayı öğrenmişlerdi. Aradaki küçük farklılıklar sebebiyle Huzeffetü'l-Yemanî, Hiz. Osman'a gelmiş:

“Bu ümmet, Yahudi ve Hıristiyanlar gibi ihtilafa düşmeden önce onların imdadına yetiş!” demişti.

Bu müracaat üzerine Hiz. Osman, hemen bir istişare meclisi topladı. Bu heyet, yardımcılarıyla birlikte 12 kişiden müteşekkildi. İleri gelenleri Zeyd bin Sâbit, Abdullah bin Zübeyr, Sâid bin Âs ve Abdurrahman bin Hâris (r.a.) idi. Heyet, Hiz. Ömer'in evinde ve Hiz. Hafsa'nın himayesinde olan Kur'ân nüshasını, Hiz. Ebû Bekir zamanında toplatılan nüsha esas alınarak beş (veya yedi) nüsha olarak çoğalttı.

Hazreti Osman, Peygamberimizin (aleyhisselâm) vahiy kâtiblerinden idi. Güzel yazar, güzel konuşur ve çok kuvvetli bir hatîb idi. Dâima Kur'ân-ı kerîm okur, ondan çeşitli meseleler çıkarırdı. Kur'ân-ı kerîmi hıfzı (ezberi) çok kuvvetli idi. Namazda bir rek'atte bütün Kur'ân-ı kerîmi okuyan dört kişiden biri de Hazreti Osman'dır. Çok okuduğu için iki mushaf elinde eskimiştir.

İslâmiyet yayılmaya başlayınca, her taraftan müslümanlar çoğalıp Medine'ye geliyordu. Peygamberimizin (aleyhisselâm) mescidi dar gelmeye başlamıştı. Bunun üzerine Resûlullah (aleyhisselâm) “Bizim mescidimizi bir zira’ olsun genişleten Cennete gider” buyurdu. Hazreti Osman, “Yâ Resûlallah, malim mülküm sana feda olsun. Mescidi genişletme işini üzerime alıyorum” dedi. Mescidi kırk zira’ (20 metre) genişletti ve bütün masraflarını karşıladı. Bunun üzerine “Allahın mescidlerini ancak, Allaha, âhiret gününe inanan, namaz kılan, zekât veren ve yalnız Allahdan korkan kimseler tamir eder. İşte hidâyet üzere bulunanlardan oldukları umulanlar bunlardır.” meâlindeki Tevbe sûresi on sekizinci âyeti nâzil oldu.

Ekseriyetle Peygamberimizin (aleyhisselâm) yanından ayrılmazdı. Veda Haccı'nda da Resûlullah (aleyhisselâm) ile beraber bulundu. Peygamberimizin vefâtından sonra Hazreti Ebû Bekir'in kendisinden sonra Hazreti Ömer'in hâlîfe olmasını bildirdiği ahidnâme, Hazreti Osman tarafından yazılıp hazırlandı. Hazreti Ömer'in halifeliği sırasında seçtiği altı kişilik husûsi şûra azalarından biri de Hazreti Osman idi. Bu şûra Hazreti Ömer'in şehîd edilmesinden sonra Hazreti Osman'ı halife seçti. 12 sene hilâfet makamında kalan Hazreti Osman, cesur idi. Hiçbir felâket karşısında sarsılmamıştır. Edep, hayâ ve fazilet timsali, İslam'ın üçüncü halifesi, şehadetinden bir gün önce rüyasında, Peygamber Efendimizle (a.s.m.) birlikte Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer'i gördü. Peygamberimiz kendisine hitaben:

“Biz oruçluyuz, seni de iftara bekliyoruz.” buyurmuştu. Hz. Osman uyandıktan sonra o gece hemen oruca niyet etti. Sevinçliydi. Çünkü artık Allah ve Resûl'üne kavuşma günü gelmişti. O gün cuma idi. Kur'ân okumaya başladı. Bozgunculardan birkaçı tam bu sırada fırsat bulup içeri daldılar ve Hz. Osman'ı şehit ettiler. Hz. Osman'dan akan kanlar, okuduğu Kur'ân'ın üzerine damladı. Böylece, Peygamber Efendimizin istikbale ait bir mucizesi daha gerçekleşmiş oluyordu. Çünkü onun “haksız yere şehit edileceği”ni haber vermişti.

7.4.2. Hz. Ali (r.a.)

Hz. Ali, Peygamber Efendimizin amcası Ebû Tâlib'in oğluydu. Ebû Tâlib, maddi durumu iyi olmamasına rağmen, uzun yıllar Peygamber Efendimizi kendi yanında büyüttü. Hattâ o sofraya gelmeden ailesinden kimseyi yemeye başlatmazdı. Çok tecrübelerle, Peygamberimizin “bereket sebebi” olduğunu biliyordu.

Resûlullah (a.s.m.), Hz. Hatice'yle evlendikten sonra, “amcasının yükünü hafifletmek ve ona minnet borcunu ödemek” düşüncesiyle Hz. Ali'yi yanına aldı. O sıralar Hz. Ali henüz 4-5 yaşlarında bir çocuktü. Bu sebeple, çocukluk yılları Peygamber Efendimizin terbiyesi altında geçti.

Kâinatın Efendisi peygamberlikle vazifelendirildiğinde, Hz. Ali 10 yaşında bulunuyordu. Ona ilk iman etme şerefine, kadınlardan Hz. Hatice, çocuklardan da Hz. Ali ermişti.

Hz. Ali daha önce hiç puta tapmamıştı. Onlardan hep nefret ederdi. Mekke devri boyunca Peygamberimizin yanından hiç ayrılmadı. Hicret sırasında da Peygamber Efendimizin yatağına yatmakla mühim bir vazife gördü.

Resûlullah (a.s.m.), Hz. Ebû Bekir'le birlikte Mekke'yi terk etmeden önce Hz. Ali'den o gece kendi yatağında yatmasını istemişti. Yanında bulunan müşriklere ait emanetleri de kendisine bıraktı. Emanetleri sahiplerine verdikten sonra Medine'ye hicret etmesini söyledi.

Müşrikler o gece Resûlullah'ın evinin çevresini kuşattılar. Mevzilendikleri yerden, günün ışıyıp Peygamber Efendimizin evinden çıkacağı ânı gözetlemeye başladılar. Çünkü o zamanın âdetlerine göre, bir insanı evinin içinde öldürmek büyük bir korkaklık sayılırdı.

Resûlullah, yatağına Hz. Ali'yi yatırıp gece yarısı evden çıktı. Yerden bir avuç toprak alıp müşriklerin üzerlerine attı ve Yâsin Sûresi'nin ilk sekiz âyetini okuyarak gözleri önünden çekip gitti. Müşriklerden hiçbiri kendisini görmemişti.

Müşrikler hâlâ bekliyordu. Bir ara Resûlullah'ın evden çıkmış olabileceğini düşündüler. Hane-i Saadet'in penceresinden baktılar. Hz. Ali'yi Peygamberimiz sandılar, "İşte Muhammed yatıyor." diyerek beklemeye devam ettiler.

Sabah olunca, daha fazla beklemeye tahammül edemeyip içeri daldılar. Yatakta Hz. Ali'yi görünce şaşkına döndüler. Peygamberimizin nerede olduğunu sordularsa da, Hz. Ali cevap vermedi. Müşrikler fazla üstelemediler, zaman kaybetmemek için etrafa adamlar saldı. Oradan ayrılan Hz. Ali, emanetleri sahiplerine teslim etti. Üç gün sonra o da Medine'nin yolunu tuttu. Uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra Medine'ye ulaştı.

Hz. Ali'nin en mümtaz vasfı, cesaret ve şecaatiydi. Katıldığı bütün savaşlarda kahramaklık ve cesaretin en güzel örneklerini göstermişti.

Hayber'in fethi güçlükle gerçekleşmişti. Çünkü Hayber, volkanik bir arazi üzerinde sağlam kalelerden meydana gelmiş bir yerleşim yeri idi. Medine'den sürgün edilen Yahudilerin çoğu burada oturuyordu. Muhasara devam ederken, bir gün Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu:

"Yarın sancağı öyle birisine vereceğim ki, Allah ve Resûlü onu sever, o da Allah ve Resûl'ünü sever. Allah, onun eliyle fethi gerçekleştirecektir."

Bu söz üzerine mücahitleri bir merak sardı. Kimdi bu büyük şerefe nail olacak insan? Sahabilerden birçoğu bu şerefe kendilerinin erişmesini arzuluyordu. Bunlardan biri de Hz. Ömer'di. Bu hadise için, "Kumandanlığı o günkü kadar hiçbir zaman arzu etmedim. Sancak için çağırılırim ümidiyle bekledim." demiştir.

Herkes dört gözle sabahı bekliyordu. Nihayet beklenen an geldi. Peygamberimiz:

"Sancağı getirin." buyurdu. Sancağı getirdiler. Resûlullah (a.s.m.):

"Ali nerededir?" buyurdu. Hz. Ali geldi, fakat gözlerinden rahatsızdı. Resûlullah mübarek eliyle gözlerini meshetti:

"Allah'ım! Sıcaklığın ve soğukluğun sıkıntısını Ali'den gider" diye dua etti. Sonra da: "Allah sana fethi nasip edinceye kadar yürü!" buyurdu. Gözlerinin ağrısı geçen Hz. Ali hedefe doğru ilerledi.

Hz. Ali, Tebük Savaşı hariç, Peygamberimizle birlikte bütün savaşlara katıldı. Bu savaşa katılmamasının sebebi de, Resûlullah'ın Medine'de, yerine onu vekil bırakmasıydı.

Hz. Ali, her hususta Peygamberimizden en çok istifade eden sahabilerdendi. Peygamber Efendimizin onun ilminin büyüklüğünü ifade için:

"Ben ilmin şehriyim, Ali de kapısıdır. İlim öğrenmek isteyen, onun kapısından gelsin." buyurmuştur.

Hz. Ali'nin bu faziletlerinin yanı sıra Peygamber Efendimizin en küçük ve en sevgili kızı Hz. Fâtıma'yla evlenmesi de onun için pek büyük bir şereftir. Peygamber Efendimizin Medine'yi teşriflerinden beş ay sonra Hz. Fatıma, Hz. Ali'yle nikâhlanmış, Hicret'in 2. yılında Bedir Savaşı'ndan sonra da evlenmişlerdir.

Düğün için Resûlullah (a.s.m.), Hz. Bilâl-i Habeşî'ye, "Dört-beş avuç un ekme yapılsın ve bir deve yavrusu kesilsin!" diye emretmiş. Bilâl-i Habeşî Hazretleri der ki:

"Ben yemeği getirdim, mübarek elini üstüne vurdu. Sonra Sahabiler taife taife gelip yediler, gittiler. O yemekten geri kalan miktar için de dua etti. Bütün hanımlarına birer kâse gönderildi. Ayrıca emretti ki: 'Hem yesinler, hem de yanlarına gelenlere yedirsinler.' Evet, böyle mübarek bir evlilikte, elbette böyle bir bereket lazımdır ve vukuu katidir.

Birer sene arayla bu mübarek evlilikten Hz. Hasan ve Hüseyin'in dünyaya gelişi, Peygamber Efendimizi çok sevindirdi. Peygamber Efendimiz (a.s.m.), nur torunları Hz. Hasan ve Hüseyin'i son derece sever, onları omuzlarına alır, taşırdı. Ve haklarında şöyle buyururdu:"Onlar benim dünyada öpüp kokladığım iki reyhanımdır."

Hz. Ali, Peygamber Efendimiz'in devamlı yanında bulundu ve bütün cihat hareketlerine katıldı. Uhud'da ve Huneyn'de muhtelif yerlerinden yara aldı. Bedir'de sancaktardı. Aynı zamanda keşif kolunun başındaydı, hâkim noktaları tesbit ederek Nebiyy-i Ekrem Efendimiz'e bildirdi. Bu mevkîleri işgal ederek Bedir'de mühim bir savaş harekâtını başarıya ulaştırdı. Bedir Gazâsı'nın başlamasından önce, Kureyşliler ile teke tek dövüşen üç kişiden biriydi. Bu dövüşte, hasmı Velid bin Muğire'yi kılıcı ile öldürdüğü gibi zor durumda kalan Hz. Ubeyde'nin yardımına koştu ve onun hasmını da öldürdü. 25 yaşlarında bir delikanlı olarak büyük kahramanlıklar gösterdi. Allah Resûlü'nün arzusu üzerine, Bedir'de yapılan havuzdan bir kırba ile ashâb-ı kirâma su taşıdı. Burada kendisine "Allah'ın Arslanı" lâkabı ile Bedir ganimetlerinden bir kılıç, bir kalkan, bir de deve verildi.

Hz. Ali bir Hristiyana misafir oldu. Adam üzüm getirdi. Hz. Ali üzümü yedi. Sonra üzümünden yapılmış şarap getirdi. Hz. Ali buyurdu ki : Haramdır. Hristiyan dedi ki : Siz Müslümanlara şaşarım. Üzüm helal, içki haram. Halbuki bu, bundan yapılıyor. Hz. Ali buyurdu ki : Eşin var mı. Var. Kızın var mı. O da var. ikisi de gelsin buraya. Eşi ve kızı gelince Hz. Ali buyurdu ki : Bu kız bu annedendir, ama görüyorsun ki Allah annesini sana helal kızını ise haram kılmıştır. Hristiyan dedi ki : Şehadet ederim ki Allah Birdir ve Muhammed Onun kulu ve Resulüdür ve Sen Onun Halifesisin. Elinden öpüp Müslümanlığını ilan etti.

Hazreti Ali, Ashâb-ı kiramın en büyük fıkıh âlimlerinden idi. Halledilemeyen konular ona havale edilirdi. Peygamber efendimiz onu Yemen'e kadı olarak gönderdi. "Yâ Resûlallah! Ben âlim değilim, Kâdılık ahkâmını bilmem" dedi. Mübârek elini göğsüne koyup: "Yâ Rabbi! Kalbine hidâyet, diline doğruluk ver." diye duâ buyurdu. Hazreti Ali buyuruyor ki, bundan sonra ben asla iki kimse arasında hüküm vermekten şüpheye düşmedim. Resûl-i Ekrem (aleyhisselâm) "Yâ Ali! Benim deveme binip Yemen'e git. Falan dağdaki tepeye geldiğin zaman üzerine çık. Halkın seni karşıladıklarını göreceksin. O zaman (Ey taşlar, ey ağaçlar! Allahın Resûlü size selâm ediyor, diye söyle)" buyurdu. Hazreti Ali oraya gidip selâmı tebliğ edince, yeryüzünde bir gürültü, uğultu koştı. Taşlar ve ağaçlar Resûl-i Ekrem'in selâmına: "Salât ve selâm, Allah'ın Resûlünün üzerine olsun" diye cevap verdiler. O tepede bulunanlar, bu hali görünce, hepsi birden îmân ettiler. Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) vefât edince, O yıkayıp kefenledi. Bu son mübârek vazîfe, ona nasîb oldu. Definden sonra, halife seçilen Ebû Bekir'e (radiyallahü anh) bîat edip, ona devlet işlerinde yardımcı oldu ve kadılık (hâkimlik) görevlerinde bulundu.
